

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Zdena Homzová

Názory žáků II. stupně základní školy na používání emotikonů
ve virtuální komunikaci

Poděkování

Děkuji vedoucí této práce PaedDr. Aleně Jůvové Ph. D. za cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat rodině a přátelům za jejich podporu v průběhu mého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 30. 3. 2013

Zdena Homzová

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1.1 KOMUNIKACE	7
1.2 VERBÁLNÍ KOMUNIKACE	8
1.1.1 Vývoj řeči.....	9
1.3 NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE	10
1.3.1 Složky neverbální komunikace	11
1.4 KOMUNIKACE PROSTŘEDNICTVÍM ICT	11
1.4.1 Diskutování po internetu.....	12
2 EMOČNÍ INTELIGENCE	14
2.1 SOCIÁLNÍ INTELIGENCE	14
2.2 EMOČNÍ DOVEDNOSTI	15
2.3 EMOCE.....	16
2.3.1 Vývoj emočního života	18
2.3.2 Emoční myšlení	19
3 GRAFICKÉ SYMBOLY V KOMUNIKACI	21
3.1 FUNKCE EMOTIKONŮ	23
3.2 POUŽITÍ EMOTIKONŮ	23
3.3 KRESBA	24
4 EMPIRICKÁ ČÁST	26
4.1 CÍLE VÝZKUMU.....	26
4.2 SBÉR DAT.....	26
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	27
4.4 VÝZKUMNÁ METODA – DOTAZNÍK	27
4.5 PŘEDVÝZKUM.....	28
4.6 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ.....	28
4.6.1 Vyhodnocení otázek	28
DISKUSE	43
ZÁVĚR.....	45
SEZNAM ZKRATEK	47
POUŽITÁ LITERATURA	48
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	51
PŘÍLOHY	- 52 -

ÚVOD

Motto:

„Zapomenou na to, co jste jim řekli, ale nezapomenou, jak se s vámi cítili.“

Carl W. Buehner

Emotikony tzv. „Smajlíci“ (emoticons, smile faces) vyjadřují emoce, které se skládají z graficky zakódovaných symbolů, používaných v digitální podobě od roku 1982, kdy je poprvé navrhl skotský vědec Fahlman. Dá se jimi vyjádřit radost, smutek, údiv, polibek či vztek a mnoho dalších pocitů. V dnešní době jsou téměř neodmyslitelnou součástí komunikace nejen po sociálních sítích, ale i v psané podobě, prostřednictvím SMS zpráv.

Tyto přes třicet let staré emotikony využívají děti i dospělí při komunikaci na ICT, při hrách, v diskusích, při psaní zpráv a dalších. Dále jsou viděny v reklamních spotech, časopisech, výrobcích, nebo již ve škole v první třídě, kdy děti místo známky dostávají „usměváčka“ či „mračouna“. Mimiku přenáší děti do svých kreseb, ti starší tedy i do komunikace, a to právě formou emotikonů. Kresba je přirozený projev dětí, který si neuvědomují, do něhož my je nemusíme nijak zvlášť nutit.

Dospělí si mnohdy ani neuvědomují, že kresba pro děti není jen hra, kterou se snaží zabavit a vyplnit svůj volný čas, ale že prostřednictvím kresby, mimo jiné, komunikují s okolím. Jak je již uvedeno výše, vyjadřují tak například své pocity, radost i smutek. Kresba je cesta do dětské duše. Děti se ke kresbě uchylují z různých důvodů, ať už je to nuda, snaha zahnat nepříjemný zážitek, vztek nebo touha někoho potěšit, ukázat co dokáží. Kresba je mnohdy využívána při terapiích, testech nebo při léčbě poruch. Není tedy překvapením, že kresbu nacházíme i v tak aktuální ICT komunikaci. Lidé mohou pomocí emotikonů lépe, snadněji a otevřeněji vyjádřit, co chtějí, po čem touží.

Toto téma jsem si vybrala, neboť kolem sebe neustále slyším rozhovory dětí na téma počítačových her, jak se domlouvají ohledně komunikace po internetu, převážně na Facebooku. Začala jsem si více všimnout a naslouchat této nové virtuální komunikaci a uvědomovat si, co jsme jako děti dělali my.

Cílem této bakalářské práce je zjistit názor starších žáků na začleňování emotikonů do komunikace. Pokud používají grafické symboly ztvárňující emotikony, zda jimi vyjadřují své emoce a umí vyčíst z emotikonů, které obdrží, emoce druhých nebo jestli je používají jen jako doplněk pro zajímavější grafický vzhled sdělení. Co jim tento způsob komunikace s emotikony přináší nebo naopak, o co je ochuzuje.

Cílem mého průzkumu je zjistit názory starších žáků základní školy na odesílání nebo přijímání krátkých textových zpráv s vloženými emotikony. Jestli ke komunikaci využívají internet a také zda umí správně používat emotikony, tak aby nedocházelo k nedorozuměním.

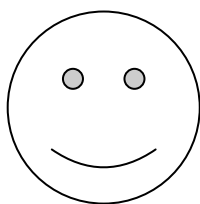
Jako průzkumný vzorek jsem zvolila žáky osmého ročníku, tedy žáky ve věku 13 – 14 let. Použila jsem metodu kvantitativního výzkumu. Jako nástroj ke sběru dat bude sloužit dotazník sestavený z uzavřených i otevřených otázek. Průzkumné šetření bude probíhat u 100 respondentů.

V první kapitole teoretické části bude vymezen pojem komunikace, její definice a dělení komunikace na verbální, neverbální a komunikaci vývojově nejmladší, tedy komunikaci prostřednictvím ICT. Tuto poslední komunikaci považuji za důležitou ve spojení písemného projevu s emotikony, jako vyjádření pocitů pisatelů.

Druhá kapitola je zaměřena na emoční inteligenci, sociální inteligenci, emoce a vývoj emočního života. Zabývá se tím, jak dokáže člověk pracovat s emocemi, zvládat každodenní situace a přizpůsobit tomu své chování.

Třetí kapitola se zabývá emotikony, jejich funkcí a využitím. Část této kapitoly je věnována i kresbě, ze které emotikony vychází.

Druhá část, tedy čtvrtá kapitola mé práce, je praktická a zaměřuje se na samotný průzkum. Cílem průzkumu je zjistit názory starších žáků základní školy na odesílání a přijímání zpráv s emotikony.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Komunikace

Komunikace z lat. *communicare*, česky sdělení, sdílení. Lidskou komunikaci lze přirovnat k tomu, co člověka spojuje s okolím a ostatními lidmi. Primárním smyslem komunikace je přenos sdělení s různým charakterem. Klíčovým nástrojem komunikace jsou symboly, což by standardizované znaky vázané na jistá pravidla v jejich užívání (Urban, Dubský, Murdza, 2011, s. 15).

Komunikaci můžeme považovat za vědeckou disciplínu, oblast vědeckých studií a výzkumů nebo za každodenní lidské počínání. Každá z těchto oblastí může být trochu odlišná na základě stylu nebo jazyku. V roce 1967 uvedl J. Ruesch čtyřicet oborů a vědeckých disciplín zabývajících se komunikací. B. W. Wahlstromová (1992) uvádí šest obecných parametrů vyplývajících z nejrůznějších definicí a pojetí (sec. cit. Ruesch, 1967, Wahlstromová, 1992 in Plaňava, 2005, s. 17).

Komunikace je:

- a) efektivní sebe – vyjadřování,
- b) výměna sdělení psaním, mluvením, obrazy,
- c) sdílení informací nebo poskytování zábavy prostřednictvím slov, mluvením nebo jinými metodami,
- d) transfer (přenášení) od jedné osoby ke druhé,
- e) výměna významů mezi jedinci při použití společného systému symbolů,
- f) proces, jímž jedna osoba předává sdělení jiné osobě prostřednictvím nějakého kanálu a s určitým efektem (Plaňava, 2005, s. 17).

Výkladový slovník z pedagogiky definuje komunikaci jako sdělování a výměnu informací. Tedy jakýkoli přenos informace od vysílajícího k přijímajícímu. Komunikace je založena na znakové soustavě a pravidlech jejího užívání. Dělí se na mezosobní, skupinovou a masovou z hlediska nástrojů a prostředků. Komunikační interakce je proces kódování a dekódování informací. Lidé v komunikaci vyjadřují postoje, seberepresentují se, ale také vyjadřují stavy, pocity, nálady. Základní dělení komunikace je na verbální a neverbální, dále na přímou a nepřímou. Přímá komunikace, tedy tváří v tvář a nepřímá například prostřednictvím knihy (Kolář a kol., 2012, s. 65).

Komunikace znamená společně něco sdílet. DeVito (2001, s. 32) uvádí, že komunikujeme s určitým záměrem, vedeným motivací. „*Komunikace nám dává možnost získat znalosti druhých, utvářet vztahy, naslouchat, posilovat nebo měnit postoje, těšit se z okamžitého prožitku. Komunikační děje probíhají nepřetržitě a nemají jasný začátek ani konec*“ (DeVito, 2001, s. 33).

Dále poukazuje, že při komunikaci lidé jednají a reagují na základě současné situace. „*Například vaše reakce na nějaký film nezávisí výhradně na slovech a obrazech, které vnímáte, ale také na předchozích zkušenostech, momentálních emocích, znalostech, psychické pohodě a na řadě dalších věcí*“ (DeVito, 2001, s. 20).

Také podle Vybírala někteří psychologové rozumí pod komunikační výměnou jak *sdělování*, tak *sdílení* (Vybíral, 2000, s. 17).

Plaňava definuje komunikaci jako prostředek vzájemných vztahů, která vztahy a osobnost nejen odráží, ale i nabízí. „*A tudíž, chceme-li vztahy s lidmi utvářet či měnit, zajisté k lepšímu, nabízí se šance v tom, jak spolu kvalitněji komunikovat slovy, intonací, gesty, mimikou – a třeba i souznějícím mlčením*“ (Plaňava, 2005, s. 8).

Jiří Plamínek řadí slova do rozumové složky sdělení, hlas do citové složky a tělo, které prozrazuje pravdu (Plamínek, 2012, s. 43).

1.2 Verbální komunikace

DeVito definuje verbální komunikaci jako slovní signály přenášené vzduchem a přijímané sluchem. „*Je to vyjadřování pomocí slov v příslušném jazyce. Mluvíme jak detonačně, tak konotačně. Pojem detonace se vztahuje k objektivnímu významu nějakého termínu, který můžeme najít ve slovníku. Pojem konotace se vztahuje k subjektivnímu nebo emocionálnímu významu*“ (DeVito, 2001, s. 99).

Verbální komunikace znamená sdělování informací prostřednictvím jazykových prostředků, která je doprovázena paralingvistickými aspekty. Pod pojmem paralingvistika se skrývá práce s hlasem, tedy plynulost a rychlost řeči, tón a zabarvení hlasu, délka projevu, pauzy (Kolář a kol., 2012, s. 65).

Někdo dává přednost verbální komunikaci tváří v tvář, jiný má raději písemnou, telefonickou či elektronickou formu komunikace. Avšak nejběžnější interpersonální aktivitou zůstává rozhovor. Verbální komunikace je nebytnou součástí sociálního života i myšlení. Být jen jeden den bez verbální komunikace je pro každého téměř nemyslitelné. Ústní komunikace umožňuje okamžitou zpětnou vazbu při výměně názorů, bezprostřednost, efektivnost při

přesvědčování. Má však i své nevýhody, například není čas na promýšlení, je špatně kontrolovatelná při větším počtu účastníků a nedá se vzít zpět (Mikuláščík, 2010, s. 98).

Dle DeVita může řeč vyjadřovat různou míru přímocnosti, někdy se přímým sdělením vyhýbáme a používáme sdělení nepřímá. Každý jazyk má svá pravidla kulturní, pravidla skládání slov do vět (syntax), pravidla gramatiky a užívání slov v určitém významu (sémantika) a pravidla kombinace zvuků (fonologie) (DeVito, 2001, s. 103).

„Dáváme najevo, že chápeme, co druhý říká a co tím myslí, jinými slovy mu vracíme tyto informace zpětnou vazbou. Nebo děláme předčasné závěry, místo abychom se snažili pochopit, co chce druhý říci“ (DeVito, 2001, s. 108).

1.1.1 Vývoj řeči

„Cesta od novorozeneckého pláče k lidskému sdělování, jehož hlavním nositelem jsou slova, je nesnadná.“ Komunikační rozdíly můžeme pozorovat v celém průběhu ontogeneze. Jak už v bohatosti slovní zásoby, stylistické úrovni, v tempu řeči, mimice nebo gestikulaci.

Dále Plaňava uvádí, že novorozeně nemluví, proto se mu říká nemluvně, avšak vysílá jemu vlastní signály o jeho potřebách (Plaňava, 2005, s. 73).

V prvním roce života je dítě připraveno zahájit řečovou komunikaci. Počátky řeči slyšíme ve třetím měsíci, kdy si dítě začíná broukat, v šestém měsíci tvoří některé souhlásky (b, p, m, d, t, v), které spojuje do slabik (ma – ma, ba – ba). V tomto období dítě využívá hlasu k navázání sociálního kontaktu. Kontakt je velmi důležitý pro nástup prvních slov.

V devátém měsíci si dítě vytváří zásobu pasivních slov, než jedno začne používat aktivně. Dítě kolem jednoho roku rozumí většině slov, avšak aktivní řeč dítěte představuje 2 – 3 slova.

V období batolete (do tří let) dochází k velkému pokroku ve vývoji řeči. Mladší batole zná 20 – 30 výrazů, které vyjadřuje jedním slovem. Před druhým rokem vzroste slovní zásoba na 300 slov a ve třech letech se slovní zásoba rozšíří o dalších 1000 slov. Mezi 18. – 24. měsícem začíná *první ptací období* (Co to je?) a *druhé ptací období* (Proč?) nastupuje na začátku čtvrtého roku.

V předškolním věku si dítě osvojuje dalších 2000 – 2500 slov, tedy v šesti letech zná kolem 4000 slov a řeč se stává hlavním dorozumívacím prostředkem. Mezi dětmi jsou však velké interindividuální rozdíly ve slovní zásobě, skladbě řeči, výslovnosti. Vlivem školy a dovednosti číst si dítě zlepšuje jak slovní zásobu, tak nastává i zkvalitnění řeči. (Kolektiv autorů, 2008, s. 51 – 96).

1.3 Neverbální komunikace

Neverbální komunikace neboli nonverbální, je komunikace beze slov. Probíhá prostřednictvím způsobů držení těla a jeho pohybů, výrazů obličeje, pohledů a pohybů očí, změn vzdáleností mezi komunikujícími, signálů ovládní prostoru, druhu oděvu a jeho barev, dotyků, rychlosti a hlasitosti řeči a dokonce i způsobem, jakým komunikující zachází s časem (DeVito, 2001, s. 125).

Od roku 1938, kdy vyšla Woodworthova *Experimentální psychologie*, se většinou uvádí, že neverbálními prostředky čitelně vyjádříme sedm základních emocí (sec. cit. Woodworth, 1938 in Vybíral, 2000, s. 72).

Antropolog Albert Mehrabian udává, že 7 % z rozhovoru jsou slova, 38 % – 55 % získáváme z tónu a barvy hlasu.

Při nonverbální komunikaci jde především o to, co si sdělujeme:

- výrazy obličeje (mimika),
- pohledy (řeč očí),
- pohyby (kinetika),
- fyzickými postoji (konfigurace všech částí těla),
- gesty (gestika),
- dotykem (haptika),
- přiblížením či oddálením (proxemika),
- tónem řeči,
- úpravou zevnějšku a životního prostředí.

Jsou sdělení, která nelze vyjádřit mimoslovně, například *nic* (nic necítím), *dilema*, nutnost volby mezi dvěma možnostmi.

Beze slov můžeme sdělit:

- emoce – pocity, nálady, afekty,
- zájem o sblížení – navázání intimnějšího styku,
- snažíme se vytvořit u druhého dojem o tom, kdo jsem já,
- snažíme se záměrně ovlivnit postoj partnera,
- řídíme chod vzájemného styku (Nelešovská, 2005, s. 46, 47).

V běžné komunikaci na nás má mnohonásobně větší vliv způsob řeči a řeč těla než zvolená slova. Komunikace beze slov je vývojově starší, spontánnější, jednoznačnější, méně kontrolovaná a kontrolovatelná, je tedy pravdivější. V současné společnosti směřujeme

k jakési povrchnosti a útržkovitosti oproti minulosti, značně jsme otupěli ve schopnosti a ochotě neverbální komunikaci vnímat. Již jako děti se této schopnosti učíme, avšak důraz na verbální komunikaci, tedy slova, nás nutí opomíjet neverbální komunikaci a potlačit ji na nevědomou úroveň (Plamínek, 2012, s. 43).

1.3.1 Složky neverbální komunikace

Dle výše uvedeného dělení patří mezi základní složky neverbální komunikace *mimika*, kterou vyjadřujeme výraz lidské tváře. Věda uvádí šest základních neverbálních emocí: hněv, překvapení, radost, štěstí, smutek a strach. *Kinetika* představuje sdělování pomocí pohybu celého těla nebo jeho částmi. *Gestikou* sdělujeme gesta a gestikulaci. Zejména výrazové pohyby rukou, rameny a hlavou. *Haptika* znamená doteky těla vlastního i těla cizí osoby (např. držení, líbání, objímání, poklepávání a třesení). *Posturologie* je sdělování postojem a držením těla. *Proxemika* představuje sdělování prostorovým chováním komunikujících. Vymezování intimních, osobních, sociálních a veřejných prostorových zón.

Do neverbální komunikace je řazeno také komunikace prostřednictvím očí, sdělování pohledem (tempo mrkání, délka pohledu, přímost). Komunikace prostřednictvím tělesných modifikací a artefaktů spojených s lidským tělem (např. telefonování, piercing, implantáty, účes). Komunikace kulturními artefakty (např. uniformy, kroje, šperky). Komunikace barvami (např. oblečení, líčení). Komunikace chuťovými a čichovými signály (např. používání parfému).

K neverbální komunikaci můžeme také zařadit další formy sdělování např. symbolická komunikace (podání ruky), obrazová komunikace nebo přímá reakce a jednání člověka. Mnohé o člověku vypoví i prostředí (např. uspořádání nábytku, volba místa ke komunikaci (Urban, dubský, Murdza, 2011, s. 26).

1.4 Komunikace prostřednictvím ICT

Dle Náhledu do sociální komunikace od Ladislava Leška přinesl konec 20. století nový fenomén *komunikaci ve virtuálním prostoru*. Komunikace v rámci využití moderních technologií je specifická, může být neosobní, ale zároveň oslovit několik osob najednou. Komunikace tak získala nový rozměr (Leško, 2008, s. 68).

Odborníci mají odlišné názory na Internet, někteří v něm vidí rozvoj a někteří naopak degeneraci jazyka, marnění času. „*Vliv internetu na lidskou komunikaci lze hodnotit jako obohacující, nebo neblahý. Přínosem internetu pro komunikační možnosti je umožnění informační dostupnosti a prostupnosti, interaktivnost při výměně zpráv a rychlost při*

kontaktu. Zjednodušování elektronického sdělování poznamenává jazyk syntakticky a sémanticky, kompozičně i stylově“ (Vybíral, 2000, s. 151).

Z pohledu Mikuláštika je Internet nejvýraznějším masovým prostředkem. Jeho prostřednictvím se lidé kvalitně rozhodují a tvořivě myslí. Charakteristikou Internetu je propojení počítačových sítí pomocí vysokorychlostních spojů. Počítače v sobě spojují telekomunikaci a informatiku (Mikulášтик, 2010, s. 268).

Historie Internetu

Historie Internetu sahá až k roku 1957, kdy Sovětský svaz vypustil do vesmíru první umělou družici Země – Sputnik. USA se snažila zlikvidovat náskok SSSR, tak vznikla speciální agentura ARPA (Úřad pro pokročilé výzkumné projekty – Advanced Research Projects Agency). Agentura začala řešit propojení vzdálených velitelských stanovišť a přišla s myšlenkou projektu počítačové sítě.

Na konci roku 1969 byla síť tvořena čtyřmi uzly na čtyřech amerických školách pod názvem ARPANet. V roce 1971 měla síť dvacet uzlů a o rok později třicet sedm. V té době byly zahájeny první pokusy s elektronickou poštou. V roce 1981 disponovala síť více než dvěma sty uzly a poprvé se objevuje termín *Internet*.

Devadesátá léta jsou revoluční v množství připojených počítačů na Internet. V tehdejší době se jednalo o 160 000 připojení a dnes se hovoří o miliardách účastníků (Kras, 2002, s. 2).

1.4.1 Diskutování po internetu

Lidé poslední dobou komunikují jinými, stále agresivnějšími formami, než je běžná verbální komunikace. Většinou se vybaví smajlíci a zkomolená obecná čeština. Často bývá kritizován vpád technizace, v podobě ICT, do života, z důvodu narušování soukromí lidí.

Technologicko – komunikační sítě zprostředkovávají plynulý, nízkonákladový a rychlý tok informací, kapitálu, obrazů a symbolů v reálném čase (Urban, Dubský, Murdza, 2011, s. 100, 104).

Technika umožňuje, aby se navzájem vidělo a slyšelo několik lidí navzájem kdekoli na světě (Gruber, 2007, s. 54).

Výhody elektronické komunikace je možno vidět v rychlosti a kapacitě přenosu, v přesnosti a možnosti zpětné vazby, v nízkých nákladech, v konkurenci, službách a dynamickém rozvoji. Nevýhodou je ztráta času, virtuální život, obzvláště u mladých lidí.

Na internetu lze používat funkce: e-mail, ICQ (I seek you) – komunikace v reálném čase, Net Meeting – spojení více účastníků a www (World Wide Web) – informace uložené na serverech (Mikuláščík, 2010, s. 268).

Electronic mailing

Electronic mailing měl původně sloužit jako elektronická schránka pro nejrůznější dokumenty, dopisy, textové soubory, databáze, katalogy a deníky. V roce 1972 byl zahájen vývoj speciálních programů pro otevření síťové pošty, *electronic mailing*. Deset let trval boj ohledně vzhledu hlavičky, kterého se účastnily stovky specialistů. Zdokonalováním a etablováním PC se stal *Electronic mailing* novou, efektivní komunikační technologií pro výměnu informací na vědecké i komerční úrovni. Pro e-mailový provoz je používán znak, jehož původ nelze dokázat, @, nazývaný *zavináč*. Zastupuje anglické slovo *at*, česky: *u*, který zaručuje spojení přístupové identifikace s adresou počítače (Naumann, 2009, s. 358 – 360).

Výhodou e-mailové komunikace je například, že si můžeme v klidu promyslet odpověď, vyhneme se čekání na telefon, archivace, flexibilita. Nevýhodou může být: nedoručení e-mailu, každý nemusí mít e-mailový účet, méně osobní, nepochopení e-mailu příjemcem (Vymětal, 2008, s. 225).

IRC skupiny (Internet Relay chat)

Síťové připojení přineslo nové služby, například *newsgroups*, kam je možno vkládat textové příspěvky. S tím je spojena nově vytvořena komunikační služba *Internet Relay Chat* pro vkládání vlastních příspěvků (Naumaann, 2009, s. 358).

Textová komunikace po chatu je jednou z nejpobulárnějších služeb Internetu, tedy online komunikace po internetu. Chat patří mezi velmi neosobní způsob komunikace, neboť umožňuje skrytí identity. Tímto způsobem je možné komunikovat odkudkoli a kdykoli.

Obdobou webového chatu je např. ICQ, Jabber, IRC apod., s rozdílem, že ke komunikaci mezi uživateli je nezbytný speciální program – klient.

Komunikace probíhá v reálném čase – uživatel napíše příspěvek, odešle jej a vzápětí se tento zobrazí u příjemce. Mohou spolu sdílet soubory, hrát hry, vidět se i slyšet atd. (Žemberová, 2011, online).

Mezi další oblíbené virtuální komunikace patří Facebook, Skype, Twitter.

2 EMOČNÍ INTELIGENCE

Pojem *emoční inteligence* použili poprvé v roce 1990 psychologové Peter Salovey z Harvardovy univerzity a John Mayer z New Hampshirské univerzity pro popis emočních vlastností, které jsou důležité pro dosažení úspěchu. Patří k nim: vcítění, vyjadřování a chápání pocitů, nezávislost, přizpůsobivost, oblíbenost, schopnost řešení mezilidských problémů, vytrvalost, přátelskost, laskavost a úcta.

Emoční inteligence se skládá z *osobních dovedností* např. sebeuvědomování, sebeovládání, sebemotivace a *sociálních dovedností* jako je empatie, dobré mezilidské vztahy.

Salovey a Mayer poprvé definovali emoční inteligenci jako součást sociální inteligence, která zahrnuje schopnost sledovat vlastní i cizí pocity a emoce, rozlišovat je a využívat těchto informací ve svém myšlení a jednání. Nesouhlasí s používáním pojmu EQ jako synonyma pro emoční inteligenci v obavě, že by to lidi svádělo k domněnce, že existuje nějaký test na měření EQ nebo že to je měřitelná veličina. Emoční dovednosti nejsou protikladem inteligenčních nebo rozumových schopností, spíše se vzájemně dynamicky doplňují na pojmové úrovni i ve skutečném světě. Snad nejvýznamnější rozdíl mezi IQ a EQ je ten, že EQ je mnohem méně geneticky zatíženo, což poskytuje rodičům a vychovatelům příležitost navázat tam, kde příroda skončila a zvětšit šance dítěte na úspěch (Shapiro, 1998, s. 14 – 17).

Dle Christin Wilding se emoční inteligence zakládá na tzv. měkkých dovednostech (soft skills), které nejsou měřitelné, naopak od tvrdých dovedností, které měří znalosti a vědomosti (Wilding, 2010, s. 23).

V knize Anji von Kanitz je uvedeno, že emoční kompetence začal testovat prof. Heiner Rindermann v roce 2007, svými testovacími postupy. Testy zahrnují schopnost identifikovat, vyjadřovat emoce a správně s nimi zacházet (Kanitz, 2008, s. 32).

2.1 Sociální inteligence

V 30. letech 20. století americký psycholog Edward Thorndike popisuje koncept *sociální inteligence* jako schopnost a dovednost vycházet s lidmi, mít smysl pro spolupráci, sociálně komunikovat. Tuto teorii následují Wechsler, Rogers, Gardner, Payne, Beasley, Salovey s Mayerem a nakonec snad nejznámější psycholog v tomto oboru Daniel Goleman (Wilding, 2010, s. 21).

Být sociálně inteligentní, zvládat emoce, dokázat s nimi pracovat je mnohdy daleko důležitější a v životě potřebnější než akademické úspěchy nebo kariéra. Chytřejší, neznamená vždy, šťastnější (Wilding, 2010, s. 14).

Člověk emočně inteligentní dokáže přizpůsobit své chování i jednání dané situaci. Dovede vystupovat na veřejnosti, jednat na úřadě či komunikovat s přáteli.

Marc A. Pletzer uvádí, že schopnost vcítit se do druhých a sdílet s nimi jejich prožitky, znamená být empatický. To je také důvod, proč každý získává své vlastní zkušenosti a že empatie je velmi důležitá pro mezilidský kontakt (Pletzer, 2009, s. 47).

Psychologie lidské komunikace uvádí, „...*emočně inteligentní jedinci nezůstávají ani chladní, emočně nečitelní či citově nudní, na druhou stranu nereagují výbušně a se ztrátou kontroly nad svou fyziologickou podrážděností*“ (Vybíral, 2000, s. 77).

2.2 Emoční dovednosti

Harry Stack Sullivan, žák Sigmunda Freuda, zdůrazňoval význam společenských vztahů dětí pro harmonický vývoj jejich osobnosti. V sedmi až osmi letech se dítě začíná vymaňovat z vlivu rodičů a s každým uplynulým rokem hledá zdroje emocí, souhlasu a podpory stále více u svých spolužáků a kamarádů. Zatímco v rodině se emoční podpora chápe jako něco samozřejmého, ve skupině dětí je to dosažená odměna (Shapiro, 2005, s. 148).

Schopnost dětí vycházet s dospělými, zejména s autoritami, je důležitou součástí jejich sociálního vývoje a vysoce oceňovaný emoční rys. Jako národ máme historicky ambivalentní vztah k dobrým mravům (Shapiro, 2005, s. 163).

Suchý a Náhlovský uvádí tucet emočních dovedností:

- **tolerance** znamená respektovat člověka, neodsuzovat druhé lidi, spolupracovat bez ohledu na osobní sympatie a antipatie;
- **odpouštění**, odpouštět je obtížné, ale odpouštěním se zbavujeme negativních emocí. Někdy je dobré odpustit otevřeně a jindy jen vnitřně;
- **rychlá omluva** je projevem velkorysosti. Také je účinnou prevencí nepřátelství, neshod a konfliktů;
- **pozorování, sebezpozorování**, pozorujeme sami sebe, vznik a vývoj emocí, nálad. Současně také pozorujeme své okolí, avšak bychom se měli vyvarovat předčasných závěrů;
- **pocit blízkosti** je předpoklad k navázání vztahů, přátelství či spolupráce lidí v týmu;

- **empatie** je schopnost vcítit se do druhé osoby, soucítit s lidmi, uvědomit si jejich; emoce.
- **sebemotivace**, zde se má podílet srdce i hlava. Znamená to aktivovat pozitivní emoce i uvědomělé myšlení;
- **zdrženlivost v posuzování a reagování** je schopnost zdržet se ukvapených závěrů;
- **emoční odolnost**, tedy schopnost udržet dobré naladění a emoční stabilitu vůči negativním pocitům druhých lidí;
- **pozitivně reagovat na všechny emoční projevy**, znamená nepřijímat negativní pocity, nezávidět;
- **vlídné odmítnutí** je vlastně asertivita, vlídnost a povzbuzující tón;
- **nebýt naivním hlupákem** je snaha o dosažení emoční rovnováhy, jednat s emoční, lidskou citlivostí (Suchý, Náhlovský, 2012, s. 60 – 65);

2.3 Emoce

Dle Nakonečného 2000 emoce (z lat. e-motio – pohnutí) jsou fenomenálně specifické, komplexní psychické jevy hodnocení situace či stimulace. Mají komponentu *zážitkovou*, která je klíčová, protože se konstituuje v jednotě s poznáváním významu situace. Dále komponentu *behaviorální* a *somatickou*.

Nakonečný dále uvádí, že emoce jsou stavy jako radost, láska, hrdost, hněv, nenávisť, žárlivost, smutek, strach. Je nemožné blíže tyto stavy charakterizovat jediným výrazem, který by vyjádřil, co mají společného. Jediné, co mají tyto stavy společné je, že nějak intervenují v chování, které mohou organizovat, ale i dezorganizovat. Mohou tedy působit jako popudy i jako útlumy (Nakonečný, 2000, s. 11).

„Emoce jsou klíčové psychické fenomény, protože vytvářejí základ organizace i motivace chování a tím mu propůjčují psychologický smysl. City jako hlavní složky emocí pak dávají lidskému duševnímu životu jedinečný kolorit“ (Nakonečný, 2000, s. 16).

Ivan Slaměník (2011, s. 7) uvádí *„Výklad emocí je složitý tím, že emoce sestávají z více komponent, mají více charakteristik a funkcí, jež je nutné nahlížet jako integrální celek. Kromě toho je obtížné stanovit hranice emocí samotných.“* Nahlíží na emoce z pohledu psychologického, antropologického i sociálního.

Udává, že i poměrně blízká kultura nemusí mít stejný význam emocí, liší se v důležitosti, mají svá specifika v různých situacích či událostech. Například v Japonsku je projev hněvu

zakázán. Některé emoce jsou vrozené, ale většina emocí je osvojena v procesu socializace na základě hodnot, norem a zvyků (Slaměnik, 2011, s. 7).

Anja von Kanitz udává, že emoce jsou člověku dané od přírody, avšak zacházet s nimi se učí již od dětství a lze je výchovou měnit (Kanitz, 2008, S. 23).

Taktéž Pedagogický slovník definuje emoce jako cit, psychický stav pramenící ze subjektivního prožívání vztahu k něčemu či někomu, který ovšem může být v rozporu s racionalitou nebo skutečností (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 57).

Ch. Darwin tvrdil, že vývoj emocí vedl k evoluční výhodě lidí před ostatními živočichy. S tímto se ztotožňuje i Anja von Kanitz, která uvádí, že emoce neboli pocity pomohly lidstvu v evolučním vývoji, v pokroku vynálezu. Člověk dokáže odhadnout situaci, okolní prostředí a doplnit tak logické myšlení rozumem. Jsou schopni předvídat, tušit, odhadnout risk. Emoční soustava je podobná poplašnému zařízení, kdy nás smysly informují, varují. Od lidí z našeho okolí se učíme, co je smutné, veselé, nebezpečné, odporné (Kanitz, 2008, s. 15, 17).

V knize Pozitivní emoce jsou definovány emoce jednou větou: „*Emoce jsou proces prožívání, hnutí mysli, pohnutí, dojetí, vzrušení, cit, nálada, afekt, vášeň.*“ Z této definice je zřejmé, že emoce jsou velmi prchavé. Emoční proces musí mít příčinu a hnací sílu, která tento proces spouští a pohání. Tento proces se vyvíjí, nějakou dobu trvá, poté slábne a končí (Suchý, Náhlovský, 2012, s. 19).

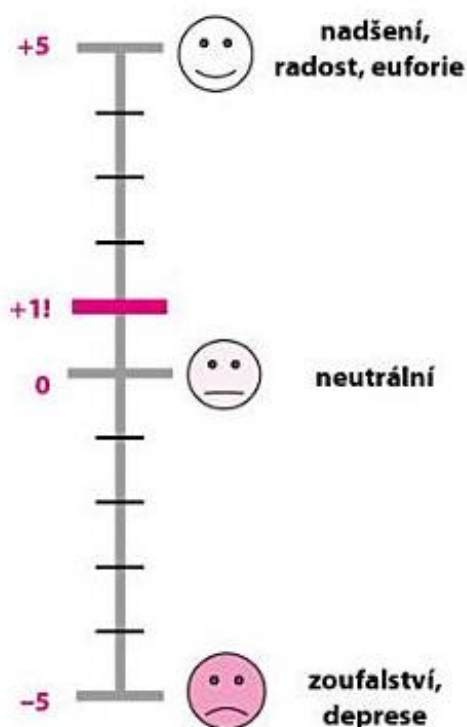
Rozdělení emocí podle intenzity a délky trvání:

- afekt – velmi intenzivní, krátkodobá emoce,
- nálada – méně intenzivní, dlouhodobější emoce,
- vášeň – intenzivní, dlouhodobá emoce.

Další definice emocí:

- Pokud se na emoce soustředíme, můžeme je zesílit, pokud od nich pozornost odpoutáme, emoce slábnou.
- Emoce hodnotí skutečnost. Jsou to informace přijaté našimi smysly. Názory jsou většinou emočně podmíněné, nikoli racionálně odvozené.
- Emoce se šíří mezi lidmi, nejen na pozorovatelné úrovni, ale i podvědomě, aniž si to příliš uvědomujeme.
- Z této definice je také zřejmé, že emoce a tělo jsou vzájemně propojeny a jedno ovlivňuje druhé. Tělo reaguje na emoce a emoce reagují na tělo. Negativní emoce mohou škodit na zdraví, pozitivní naopak zdraví prospívají (Suchý, Náhlovský, 2012, s. 19 – 20).

Dva důvody pro emoce dle Christin Wilding. Zaprvé je potřeba zajistit přežití druhu, fyzické vztahy mezi muži a ženami, matkou a dítětem. Druhým důvodem je bezpečí, instinktivní reakce na vnímané nebezpečí (Wilding, 2010, s. 39).

Pozitivní emoce:

- radost, že se mi daří
- radost, že se daří druhým lidem
- radost jen tak

Negativní emoce:

- emoce zaměřené proti někomu, něčemu
- emoce zaměřené proti sobě
- bez příčiny

Obrázek 1: Stupnice pro hodnocení emocí a nálad

Zdroj: Suchý, Náhlovský, 2012, s. 22, 23

2.3.1 Vývoj emočního života

Počátky emocí v novorozeneckém období jsou spíše komplexní reakce, nežli pocity. Jsou to pocity libosti a nelibosti, vázané na uspokojování biologických potřeb, doprovázené motorickou reakcí.

V kojeneckém období, do jednoho roku, se emoční vývoj člověka vyvíjí za spolupráce vyšší nervové soustavy a žláz s vnitřní sekrecí. V tomto období je vývoj emocí rozdělen do oblasti organické, obsahové a osobního poměru k prostředí. Organické pocity se týkají primárních potřeb, tedy projevy libosti a nelibosti jako v novorozeneckém období. Obsahové pocity jsou především *údiv* a *strach*. Každá novota je přijímána kladně nebo záporně, se strachem.

V batolecím období hraje velkou roli sociální kontakt dítěte s dospělým, vztahy k vrstevníkům. Emoce dítěte jsou krátkodobé, silné a vznětlivé. Kladné emoce mohou střídát negativní afektivní projevy. U staršího batolete se začíná projevovat naučený strach (např. z lékaře), soucit, zlost, radost doprovázena příjemnými zážitky.

U dítěte předškolního věku, od tří do šesti let, se rozvíjí smysl pro humor, radost ze spontánní činnosti nebo naopak strach z cizích lidí, ze smrti. Chápe, co je dobré a co špatné, co smí a co nesmí, co je správné a co není. Pokud je dítě pochválené, je spokojené, pokud je pokáráno, cítí pocit viny.

S nástupem do školy, šest až jedenáct let, je dítě schopno potlačit nebo vyjádřit své pocity, narůstá schopnost emočního porozumění. Podstatný je zde i pocit úspěšnosti či neúspěšnosti ve škole.

V období puberty, deset až třináct let, se objevuje více pozitivní emoční ladění, emoční vázanost k rodičům se uvolňuje. U jedinců, kteří mají výkyvy nálad, převažuje negativní, až agresivní chování. Pubescent může pociťovat k rodičům úctu a odiv nebo lhostejnost a nenávisť, podle toho s jakými reakcemi se u rodičů setkává.

Adolescence je období mezi dětstvím a dospělostí. Vytváří si pocit identity, vlastní kontinuity a totožnosti. Adolescenti odlišně reagují na podněty z prostředí, mohou být přecitlivělí, úzkostní.

V dospělosti, od devatenácti do šedesáti let, je charakteristická emoční zralost, zklidnění. Emoční projevy dosahují, ve střední dospělosti, konečné podoby a dozrání emocí (Kolektiv autorů, 2008, s. 46 – 122).

2.3.2 Emoční myšlení

Anja von Kanitz udává, že emoce byly dlouhou dobu považovány za něco soukromého. V pracovním životě snad přímo zakázané. Dnes však díky bádání víme, že snaha o oddělení pocitů a rozumu je iluze (Kanitz, 2008, s. 11).

Dle Christine Wilding hrají zkušenosti z dětství obrovskou roli v rozvíjení, zažívání a vyjadřování emocí. Mnoho dětí vyrůstá v rodinách, kde se dítě naučí své emoce spíše blokovat než projevovat. Takové dítě bude potřebovat v dospělosti pomoc odborníka. Psychoterapie podporuje proces vyjádření emočně otevřené osobnosti (Wilding, 2010, s. 43).

„Už téměř celé století psychoterapeuti vědí, že naše mysl může způsobit, že fyzicky onemocníme, a vyvinuli četné metody, jak tento proces zvrátit“ (Shapiro, 2005, s. 45).

Lidé mohou mít problémy s řečí, sebezprosazováním, mohou být snadno manipulovatelní, ale mohou trpět i jinými vážnými fyzickými poruchami. Naše mysl, pocity, stavy úzkosti, neadekvátní jednání, psychika o člověku vypovídá mnohé.

„Člověk se vůči svému okolí chová na základě toho, jak je prožívá, jaké city v něm vyvolává situace, v níž se nachází, jak tuto situaci vnímá a co si o ní myslí, jakou snahu v něm vyvolává“ (Nakonečný, 2004, s. 15).

Rozvoj sociálního chování je velmi důležitý. Děti přejímají vzorce chování od svých rodičů, jelikož jejich sociální kontakty jsou součástí výchovy, tedy jejich vzorem. Proto je důležité trénovat vlastní pozorovací schopnosti, lépe naslouchat a umět se vcítit do druhých, náš emoční život bude bohatší. Je dobré mluvit otevřeně a upřímně, aktivně naslouchat a neutíkat ve svých myšlenkách od člověka, se kterým hovoříme! Toto je základem pro dobré sociální kontakty a vztahy s druhými lidmi (Pletzer, 2009, s. 119).

3 GRAFICKÉ SYMBOLY V KOMUNIKACI

Emotikony jsou jednou z grafických podob lidské komunikace.

symbol	význam
☺	úsměv, žertuji
☹	mračení, cítím se špatně
;-)	mrknutí
*	polibek
{ }	objetí
{***** }	objetí a polibky

Tabulka č. 1: Některé počítačové symboly emocí

Zdroj: DeVito, 2001, s. 128

Tato tabulka původně obsahovala devět symbolů, avšak poslední tři, které se používají v Japonsku nelze na standardní klávesnici uskutečnit.

Dle on-line slovníku cizích slov definoval emotikony Rudolf Kohoutek, jako „*grafické znaky, zkratky, symboly či náhražky emocí a řeči těla*“ (ABZ, Slovník cizích slov, 2005 – 2006, online).

Elektronický svět s sebou přinesl shluk znaků, které nahrazují výrazy obličeje ve virtuální komunikaci. Lidské emoce se tak promítly do grafických symbolů. Duo původních smajlíků, *usměvavý* a *smutný*, časem přestalo stačit. Stovky dnešních grafických výrazů, s přidáním písmene či hvězdičky, se mění v obrázek. Stačí kliknout na symbol smajlíků a nabídne se velká škála obličejů a obrázků, kterým rozumí lidé téměř na celém světě. S výjimkou variant typických pro určité geografické regiony či východní Asii (Čermák, 2012, online).

Člověk se snaží složité věci zjednodušit, a tak vyhledává nejkratší řešení i pro vyjádření pocitů. „*Už v roce 1963 navrhl Američan Harvey Ball, grafik a kreslíř z Massachusetts, šklebící se kroužek, tedy dnes všeobecně známého smajlíka, pro jakousi pojišťovnu. 12. dubna 1979 navrhl Kevin Mackenzie smajlíky do přehledu zpráv, aby tak přenášely řeč těla pomocí interpunkčních znamének v textu. Používání smajlíků se díky své stručnosti rychle prosadilo. Smajlíková mánie dosáhla takového věhlasu, že se 4. říjen každoročně vyhlásuje „Dnem smajlíků“*“ (Frotscher, 2008, s. 27).

Za vynálezce, potažmo autora, pojmu *smajlík* je také považován francouzský novinář Franklin Loufrani, který začal usměvavým obrázkem označovat dobré zprávy v novinách 1. ledna 1972. V tištěných médiích smajlík začal, ale v současnosti se v tisku tolik nepoužívá. S vývojem výpočetní techniky a Internetu vstoupili smajlíci do elektronického světa. Původní obrázky byly zjednodušeny do několika ASCII znaků, které se čtou nakloněním hlavy doleva. Tyto *obličejky* se však neoznačují jako smajlíci, ale jako emotikony (smileycountry, 2012, online).

Rádio, Internet i televize letos oznámilo třicáté výročí emotikonů, kdy 19. září 1982 v 11 hodin a 44 minut americký vysokoškolský profesor a počítačový expert Scott Fahlman poslal svým kolegům e-mail s historicky nejstarším emotikonem. „*Navrhuji, aby následující sekvence znaků označovala vtip :-)* Čtete to ze strany,“ napsal Fahlman. Naopak vážné zprávy chtěl označovat pomocí znaků :-((Kolková, 2012, online).

Na webových stránkách: www.technet.cz přímo uvádí původní zprávu Scotta Fahlmana:

„I propose that the following character sequence for joke markers: :-)

Read it sideways. Actually, it is probably more economical to mark things that are NOT jokes, given current trends. For this, use :-(“

(Kasík, 2006, online).

Na následujícím obrázku je znázorněno několik smajlíků.

Obrázek 2: Smajlíci

Zdroj: Skype

3.1 Funkce emotikonů

Internetovému světu možná chyběl vizuální kontakt, který je nahrazen emotikony. Označení emotikon je složenina ze slova emoce a ikony. Už samotné slovo emotikon naznačuje, že bude plnit funkci emoční. Při vhodném používání mohou obohatit komunikaci a předcházet nedorozuměním (Vymětal, 2008, s. 229).

Zkušenosti uživatelé internetu dokážou využít těchto grafických prvků jazyka, interpunkčních znamének, bravurně a ve velkém množství. Zmnožení závorek dodává údajně intenzitu emoce (Šmahel, 2003, s. 126 – 129).

V internetových diskusních skupinách IRC je možné využít symboly ke grafickému zakódování vyjadřovaných emocí. S vyspělejší grafikou přibývají i emotikony. Někteří výzkumníci tvrdí, že mimika dokáže vyjádřit nejméně osm následujících emocí: štěstí, překvapení, strach, hněv, smutek, odpor (znechucení), povržení a zájem (Ekman, Friesen & Ellsworth, 1972). Jiní k tomu přidávají ještě úžas (zmatek) a rozhodnost (Leathers, 1976, viz tamtéž) (sec. cit. Ekman, Friesen & Ellsworth, 1972 in DeVito, 2001, s. 128).

3.2 Použití emotikonů

Emotikony se používají při online diskusních fórech, na internetovém chatu, Skype, ICQ nebo v e-mailech. Jsou to pomocníci při vyjádření emocí namísto slov v textu.

Pro většinu z nás se posílání emotikonů stalo samozřejmostí, rutinní záležitostí. Avšak osobám nám známým, příbuzným. Je vhodné emotikony používat spíše v osobní či méně formální formě komunikace než v oficiální. V současnosti jsou nejčastěji využívány na sociálních sítích jako je Facebook, Twitter atd. Adresát by měl rozumět zkratkám stejně jako odesílatel, aby nedocházelo ke špatnému pochopení emotikonů. Často se stává, že ani uživatel neví, co daný emotikon znamená a přesto ho často používá (Sazma, 2012, online).

Jsou lidé, kteří emotikony neposílají vůbec. Nechtějí se zdržovat jejich hledáním, jsou začátečníci ve virtuálním světě, v důchodovém věku nebo prostě nepotřebují takto vyjadřovat emoce. Naopak děti je milují a obchodníci tohoto využívají při svých reklamních tazích.

Český rozhlas (dostupné z: www.rozhlas.cz) uvedl „*Emotikony se možná jednou stanou součástí spisovné češtiny.*“ Karel Oliva, ředitel Ústavu pro jazyk český Akademie věd, řekl 19. září 2012, že emotikony se do běžně psané češtiny začlenily již dávno, avšak na zařazení do oficiálních pravidel pravopisu si nějaký čas počkáme. Sám považuje emotikony za obohacení *pravopisu*, neboť pomáhají obohacovat paralingvistické vlastnosti textu, v běžném

mluveném slově. Jsou náhradou za gesta, mimiku či modulaci hlasu, což psaný text postrádá (Sedláčková, 2012, online).

3.3 Kresba

Kresba je cestou k poznání dětské psychiky. Dítě prostřednictvím kresby zobrazuje realitu tak, jak ji samo chápe. V batolecím věku je pohyb spojený pouze se čmáráním, kdy dítěti nejde o výsledek. Teprve v pozdějším věku je dítě schopné nakreslit něco konkrétního, zobrazit skutečnost. Podobnost kresby je závislá na úrovni celého komplexu dovedností a schopností (např. motorika, poznávací procesy, aktuální emoční stav). Dítě kresbou zpočátku vyjadřuje spíše postoj k zobrazovanému objektu než jeho reálnou podobu. Až na konci předškolního věku se kresba více podobá skutečnosti (Vágnerová, 2000, s. 109, 110).

Vývoj dětské kresby

- **Stadium črtací experimentace** začíná před druhým rokem dítěte. Kresba je málo koordinovaná, bezplánovitá, pohyb vychází z ramenního kloubu.
- **Stadium prvotního obrazu** nastupuje po třetím roce dítěte. Kresba ještě není srozumitelná, avšak jí už předchází určení jejího významu.
- **Stadium lineárního náčrtu** nastupuje kolem čtvrtého roku, kresba je již uvědomělá a tematicky zaměřena nejčastěji na člověka. Fantazie dítěte splývá s realitou, dítě kreslí z představy, nezvládá ještě proporce a prostor.
- **Stadium realistické kresby** nastupuje mezi pátým a šestým rokem. Dítě začíná rozlišovat objektivní znaky a kresba je obohacována o věrnější a typické detaily.
- **Stadium naturalistické kresby** nastupuje po desátém roce, kdy je vývoj kresby ukončen. Dítě začíná kreslit předmět podle toho, jak se mu skutečně jeví. Zlepšují se proporce, kresba je perspektivní, stínovaná, prostorová, se zachycením pohybu (Kolektiv autorů, 2008, s. 73, 74).

Výtvarná aktivita je jedna z nezastupitelných aktivit dítěte v rozvoji smyslového vnímání, citového i rozumového poznávání světa. Karla Cikánová dále udává, že kvalitu vztahu svého potomka k čemukoli ovlivňují rodiče. V knize Tužkou, štětcem nebo myší přidává nový vše *usnadňující* a *vše urychlující* nástroj kresby – počítač, který nabízí malým výtvarníkům grafické programy (Cikánová, 1998, s. 7).

Roseline Davido Kresba jako nástroj poznání dítěte uvádí, jak lze vyčíst z kresby momentální náladu, ale i dlouhodobé poruchy pramenící z rodiny. I když dítě nekreslí přímo reálný obrázek, tak i zde se objevují sny, pravdy, vědomá i nevědomá přání nebo co ho trápí.

Z kresby lze vyčíst vývoj dítěte, zároveň také vypovídá o rozvoji vnímání a jemné motoriky, jak utváří dětské pojmy a intelekt. Zájem o dětskou kresbu ze strany odborníků roste od osmdesátých let a je spojen se jménem G. H. Luquet. Kresbou lze testovat mentální úroveň dítěte, používat jako komunikační prostředek, zkoumat efektivitu dítěte či jako prostředek k vyjádření znalosti dítěte o svém těle a jeho situování v prostoru (Davido, 2001, s. 13 – 16).

Kniha *Třinácté komnaty dětské duše* pojednává o výtvarných technikách jako prostředku léčby dětských problémů. O poznávání vnitřního světa dětí prostřednictvím nejen kresby. Jsou zde konkrétní příklady a příběhy dětí, práce terapeutky s nimi. Při práci s dětmi využívá hru, smysly a pocity k jejich otevření (Oaklander, 2003).

4 EMPIRICKÁ ČÁST

S nástupem informační a komunikační technologie (ICT), se stále častěji setkáváme s velkou zálibou vyplňování volného času počítačem již od útlého věku dětí. Ve školách se vyučuje předmět Informatika, který je zařazen do běžných osnov žáků druhého stupně základní školy. Děti se zde učí pracovat v různých programech, vytvářet projekty, tabulky, vkládat obrázky, apod. Škola umožňuje rodičům nahlédnout do *virtuální žákovské knížky*, komunikovat s učitelem. Počítače nahrazují dřívější výpočetní techniku a informatiku, jsou důležitou a nepostradatelnou součástí moderní společnosti.

Komunikace po sociálních sítích mě zaujala z pohledu matky třináctiletého syna. Sama této komunikace využívám pouze výjimečně, proto jsem se rozhodla provést průzkumné šetření a zjistit, zda používají v psaném textu emotikony a umí jimi vyjádřit své názory.

4.1 Cíle výzkumu

Cílem naší průzkumné sondy bylo zjistit, zda starší žáci základní školy začleňují emotikony do krátkých SMS zpráv nebo psaných textů po sociálních sítích.

Zda dokážou odhadnout emoční názory druhých z emotikonů, které si zasílají mezi sebou. A zasílají si je vůbec? Jak často? Jak emotikony působí na emoce dětí a zda ovlivňují, umocňují jejich zprávy. Umí správně používat k vyjádření svých emocí emotikony?

Výzkumné otázky:

- 1) *Využívají starší žáci k textové komunikaci počítač?*
- 2) *Zařazují emotikony do psaných textových zpráv?*
- 3) *Používají emotikony pro vyjádření emocí nebo jimi pouze zpestřují text?*

4.2 Sběr dat

Sběr dat byl proveden ve dvou fázích, pilotní průzkum se uskutečnil v prosinci 2012 u 20 respondentů v deváté třídě Masarykově základní škole v Broumově a druhý sběr byl proveden na začátku února 2013 v osmých třídách Masarykovy základní školy a ZŠ Hradební v Broumově.

4.3 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsem zvolila starší žáky základních škol v Broumově. Respektive žáky osmých ročníků, dívky i chlapce ve věku třináct až čtrnáct let. Průzkumné šetření bylo provedeno u 101 respondentů.

4.4 Výzkumná metoda – dotazník

Pro průzkumné šetření jsme zvolili kvantitativně orientovanou metodu, *dotazník*, který patří mezi nejfrekventovanější metodu při sběru dat.

P. Gavora (2000) vymezuje dotazník „*jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.*“

Dotazník se skládá z předem připravených, pečlivě formulovaných a seřazených otázek, na které respondent odpovídá písemně. Výhodou dotazníku, je poměrně rychlé shromáždění dat od většího počtu respondentů. Naopak nevýhodou je zdánlivě snadná konstrukce. Od dotazníkové metody se pomalu ustupuje a nahrazuje ji interview, avšak v pedagogickém výzkumu je použití této metody stále časté.

Respondent v dotazníkové metodě odpovídá na otevřené (nestrukturované) nebo uzavřené (strukturované) otázky. V případě otevřených otázek, vytváří odpověď respondent sám, u uzavřených otázek pouze vybírá z nabízených možností odpovědi.

Výhodou uzavřených otázek je zjednodušení vyhodnocování odpovědí a ochota respondentů, takto připravený dotazník vyplnit. Nevýhodou zůstává kvalita odpovědí vtěsnaná do schématu připravených odpovědí. Odpovědi se mohou rozdělit do stupnic, tedy odpovědi polozavřených.

V případě otevřených otázek by se měl respondent vyjádřit k předmětu podle svého mínění. Kladem bývá hlubší proniknutí k sledovaným jevům, zároveň volnost odpovědi bývá někdy nevýhodou pro vyhodnocování (Chrásková, 2007, s. 163 – 168).

Dotazník pro tuto práci byl sestaven z 19 uzavřených otázek, které doplňují otázky otevřené. První 2 otázky byly kontaktní, tedy zaměřené na věk a pohlaví. Další otázky zjišťovaly používání a vyjádření názorů prostřednictvím emotikonů. Výsledky byly zpracovány do jednotlivých tabulek a grafů, které jsem sama vytvořila.

4.5 Předvýzkum

Samotnému průzkumu předcházela pilotní průzkum, který byl proveden u 20 žáků osmého ročníku základní školy. Tento předvýzkum měl poukázat na nedostatky sestaveného dotazníku, který byl posléze upraven a rozšířen o otevřené otázky. Dotazníky získané z předvýzkumu nebyly použity ve vlastním průzkumu.

4.6 Výsledky šetření

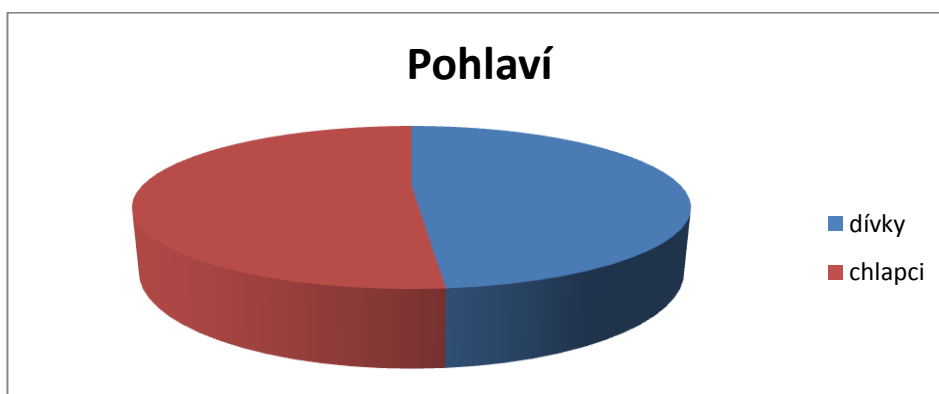
Na dotazník odpovědělo 101 respondentů, starší žáci (dívky a chlapci) ve věku třináct až čtrnáct let, ze základních škol v Broumově.

4.6.1 Vyhodnocení otázek

1. *Jsi dívka – chlapec? Kolik je ti let?*

Pohlaví:

	Absolutní četnost	%
dívky	49	49,5 %
chlapci	52	51,5 %

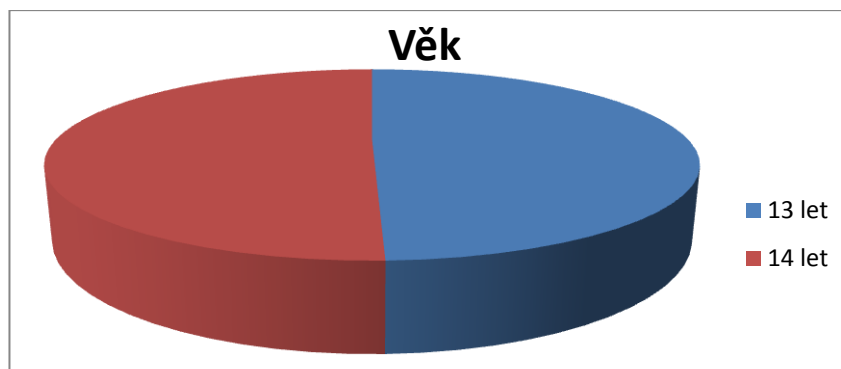

Graf 1: Graf pro znázornění pohlaví

Nejdříve byly vymezeny základní údaje respondentů. Poměr dívek a chlapců, dále věk skupiny respondentů. Tyto dva údaje byly procentuelně rozděleny, rozdíl mezi dívkami a chlapci je zcela nepatrný. Dotazovaných dívek bylo 49 a chlapců 52.

Věk:

	Absolutní četnost	%
13 let	50	49,5 %
14 let	51	50,5 %

Graf 2: Graficky znázorněný věk respondentů

Z grafu je patrné, že rozložení věkové skupiny v osmých třídách základní školy je poměrně vyrovnané, tedy 51 žáků ve věku 14 let a 50 žáků ve věku 13 let.

2. Jak dlouho jsi denně u počítače?

	průměr času v hodinách	celkem/den
dívky	3	150
chlapci	4	193

Graf 3: Čas strávený u počítače za den v průměru.

Touto otázkou bylo zjišťováno, kolik času denně tráví starší žáci u počítače. Čas strávený na počítači se různí, na tuto otázku respondenti odpovídali: jednou týdně až po několik hodin denně. 23 respondentů uvedlo 3 hod./den, 19 uvedlo 2 hod./den, 18 uvedlo 1 hod./den, 10 uvedlo 5 hod./den, 7 uvedlo 7 hod./den, 6 uvedlo 6 hod./den a zároveň 6 respondentů uvedlo jednou týdně, 2 uvedli 8 hod./den a 2 uvedli 10 hod./den, 1 uvedl 9 hod./den.

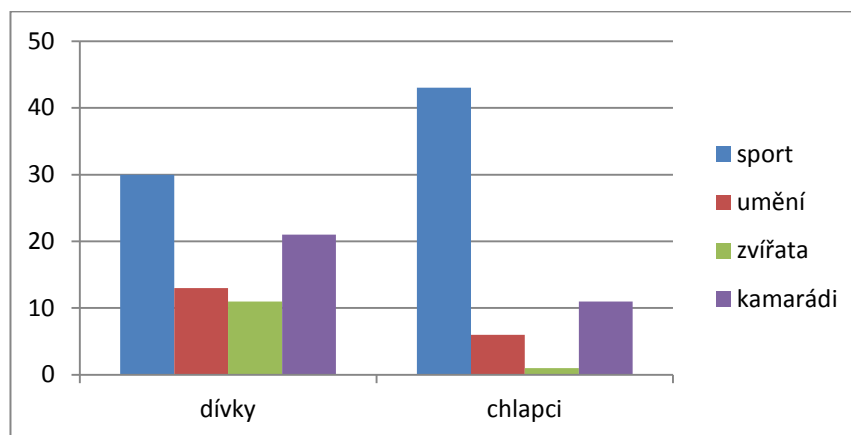
Průměrně jsou dívky na počítači 3 hodiny denně a chlapci o 1 hodinu více, tedy 4 hodiny denně.

Bohužel, tento údaj nelze porovnat s výzkumem statistického úřadu, neboť ten sbíral data, od uživatelů ve věku 16 – 24 let, zkoumal kolik jich je na počítači každý den. V roce 2010

statistický úřad zjistil, že na ICT je 80,2 % studentů (16 – 24 let) denně. Náš výzkum by potvrdil dokonce až 94 % uživatelů za den.

3. Jaké jiné záliby a činnosti ve volném čase máš?

	sport	%	umění	%	zvířata	%	kamarádi	%
dívky	30	61,2 %	13	26,5 %	11	22,4 %	21	42,8 %
chlapci	43	82,6 %	6	11,5 %	1	1,9 %	11	21,1 %

Graf 4: Graf činností a zálib

Z předvýzkumu bylo zřejmé, že respondenti tráví spoustu času u počítače, proto jsem doplnila vlastní výzkum o tuto otevřenou otázku, zda mají ve volném čase ještě jiné záliby.

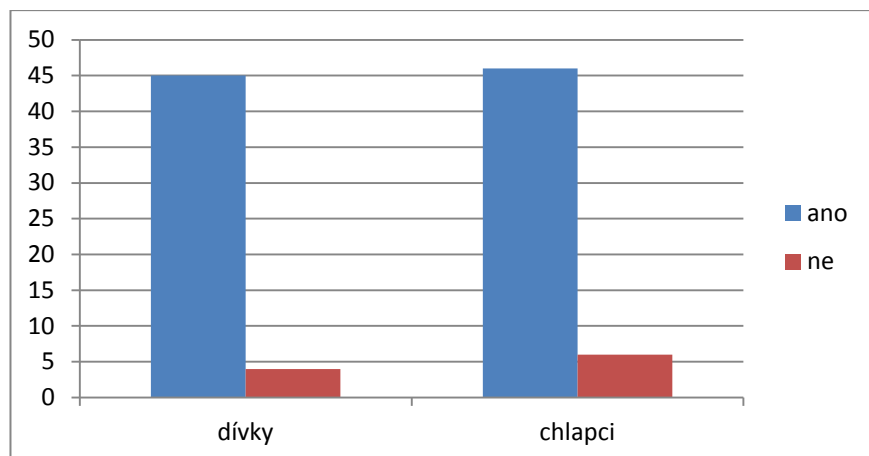
Z grafu je patrné, že nejvíce se ve volném čase, chlapci i děvčata, věnují sportu. Pod pojem sport jsme zařadili organizované kroužky (např. judo, volejbal, gymnastiku), jízdu na kole, běh, rekreační míčové a pohybové hry (např. fotbal, florbal, Freestyle, Parkhour). Sport uvedlo 43 chlapců (82,6 %) a 30 dívek (61,2 %).

Na druhém místě jsou uvedeni kamarádi, do této skupiny patří i rodina. Kamarády uvedlo 11 chlapců (21,1 %) a 21 dívek (42,8 %).

Pod pojmem umění se skrývá hra na hudební nástroj, převážně kytara, klavír a bicí, také tanec (např. hip hop, klasické tance) a výtvarné umění. Tuto kategorii uvedlo 13 dívek (26,5 %) a 6 chlapců (11,5 %). Na posledním místě jsou zvířata, převážně koně a psi, zvířata uvedlo 11 dívek (22,4 %) a 1 chlapec (1,9 %).

4. Píšeš SMS zprávy přes počítač (Facebook, Skype, hry)? Zdůvodni.

	ano	%	ne	%
dívky	45	91,8 %	4	8,1 %
chlapci	46	88,4 %	6	11,5 %

Graf 5: Graf využívání počítače ke komunikaci

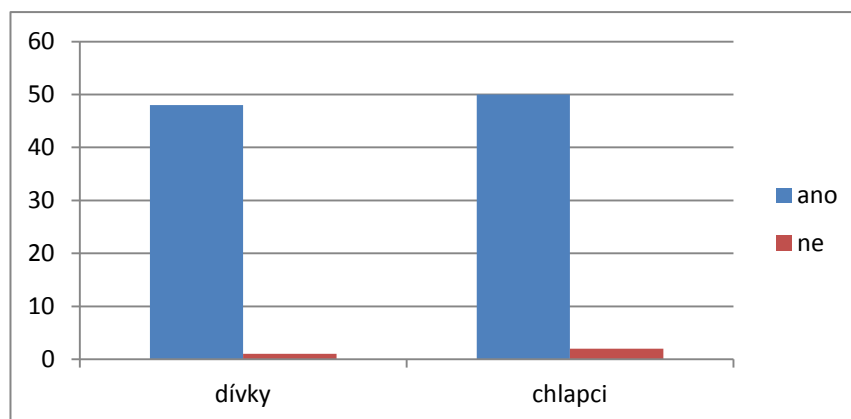
Otázka byla směřována na zjištění, zda spolu žáci komunikují po sociálních sítích nebo výhradně přes mobilní telefon. Také jsme chtěli, aby uvedli důvod tohoto způsobu komunikace.

Z grafu vyplývá, že ze 49 dívek používá ke komunikaci počítač 45 (91,8 %) dívek a z 52 chlapců 46 (88,4 %). Důvody pro používání počítače ke komunikaci se od sebe příliš neliší, respondenti převážně udávají: snadnost, rychlost a zdarma. Také uvedli, že komunikují o domácích úkolech, přejí si k svátku nebo si povídají, co si nestihli říci ve škole a krátí si tak volný čas.

Respondenti, kteří odpověděli záporně, uvádí, že používají ke komunikaci výhradně mobilní telefon.

5. *Píšeš si s druhými rád/a? Vysvětli, proč?*

	ano	%	ne	%
dívky	48	97,9 %	1	2,0 %
chlapci	50	96,1 %	2	3,8 %

Graf 6: Graf obluby v dopisování si s ostatními

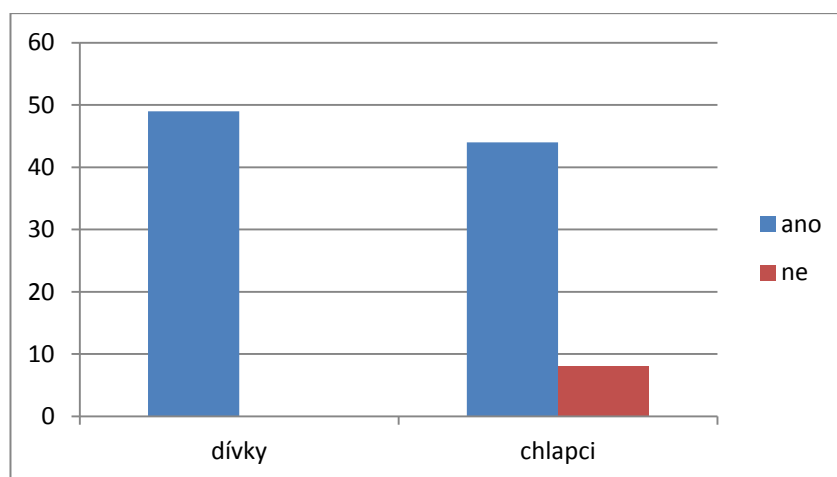
Touto uzavřenou otázkou jsme chtěli zjistit, zda si respondenti píšou s ostatními rádi a otevřená otázka by měla vysvětlit, proč si píšou rádi.

Graf ukazuje, že pouze 1 dívka si nedopisuje s ostatními ráda a uvedla, že k tomu nemá důvod. Ostatní dívky si dopisují rády a uvedly podobné důvody proč, si dopisují podobně jako v předešlé odpovědi a ještě přidávají: když není čas se sejít, pro zlepšení nálady, z nudy, kontakt s ostatními.

Celkem 50 chlapců odpovědělo kladně a pouze 2 záporně. Záporné odpovědi byly zdůvodněny tak, že: „není co psát“ a druhá odpověď zněla: „je lepší si to říct z očí do očí.“ Proč si chtějí dopisovat chlapci, tak jako důvod uvedli: „je to zábavné, z nudy, pro radost, poznat nové lidi, dozvědět se nové informace“ apod.

6. Znáš víc než 5 emotikonů? Uveď prosím, jaké.

	ano	%	ne	%
dívky	49	100 %	0	0 %
chlapci	44	84,6 %	8	15,3 %

Graf 7: Znalost emotikonů

Uzavřená otázka, na kterou respondenti odpovídali, zjišťovala rozhled a povědomí o četnosti emotikonů. U otevřené otázky měli respondenti uvést, tedy nakreslit některé jim známé druhy emotikonů.

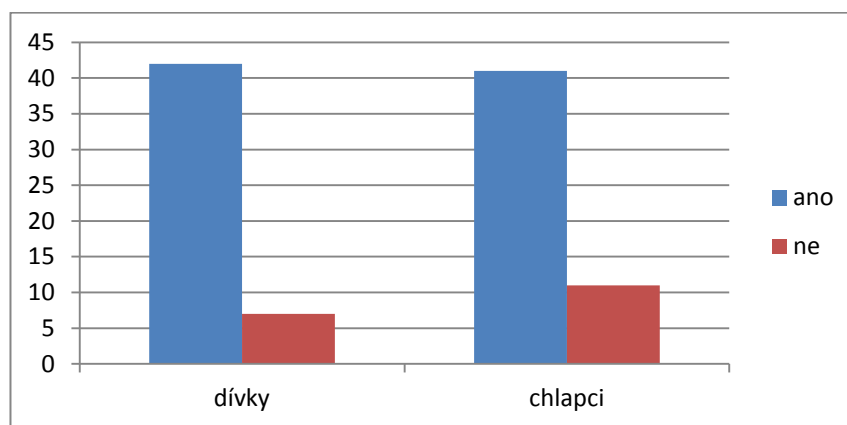
Všechny dívky udaly, že znají více než 5 emotikonů. Dívky kreslily emotikony od základních klasických, pomocí teček a závorek (např. ☺, ☹, :-*, ;-)) až po pohyblivé a propracované, některé neznámé emotikony (např. s ušima, s čepicí, srdce, s brýlemi, s vyplazeným jazykem).

Celkem 44 chlapců (84,6 %) uvedlo, že víc než 5 emotikonů zná a 8 (15,3 %) jich zakroužkovalo, že ne. Těchto 8 chlapců tedy nakreslilo méně než 5 emotikonů a ostatní, podobně jako dívky kreslili klasické i pohyblivé emotikony.

7. Posíláš je často? Proč?

	ano	%	ne	%
dívky	42	85,7 %	7	14,2 %
chlapci	41	78,8 %	11	21,1 %

Graf 8: Graf posílání emotikonů

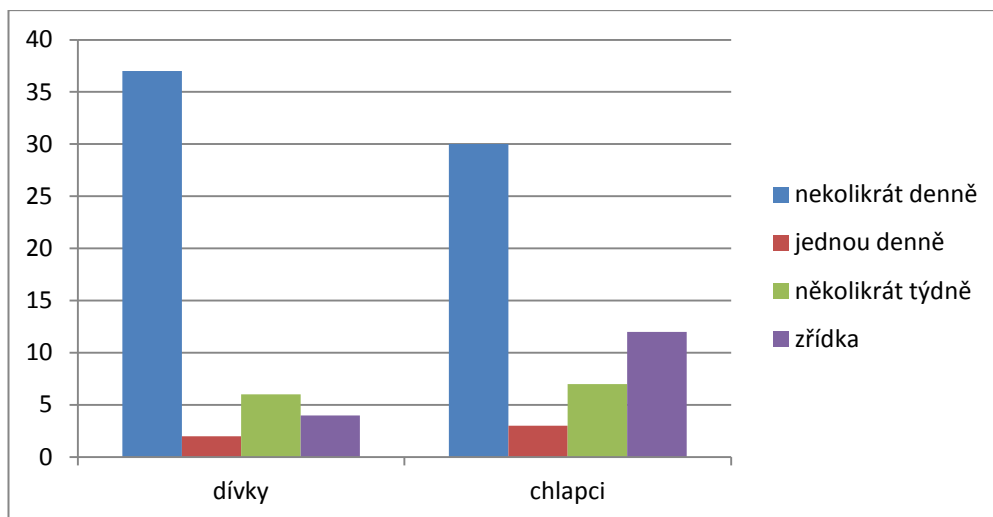
Z grafu je patrné, že chlapci i dívky často zařazují do psaných textových zpráv emotikony. Na tuto otázku uvedlo 42 dívek (85,7 %) ano a 7 dívek (14,2 %) ne. U chlapců také převládala kladná odpověď, a to 41 chlapci (78,8 %) bylo zodpovězeno ano a 11 chlapci (21,1 %) ne.

Na otevřenou otázku proč často posílají emotikony, starší žáci shodně odpověděli: „*zpráva je hezčí, líbí se mi, rychlé vyjádření emocí beze slov, vyjádření nálady, pocity, zvyk, jen tak.*“

Jak je uvedeno již v úvodu práce, emotikony jsou známy již přes třicet let a ačkoli je někteří lidé neužívají vůbec, jak je vidno, děti je milují a velmi často je zařazují do komunikace se svým okolím.

8. Jak často je posíláš?

	Několikrát denně	%	Jednou denně	%	několikrát týdně	%	zřídka	%
dívky	37	75,5 %	2	4,0 %	6	12,2 %	4	8,1 %
chlapci	30	57,6 %	3	5,7 %	7	13,4 %	12	23,0 %

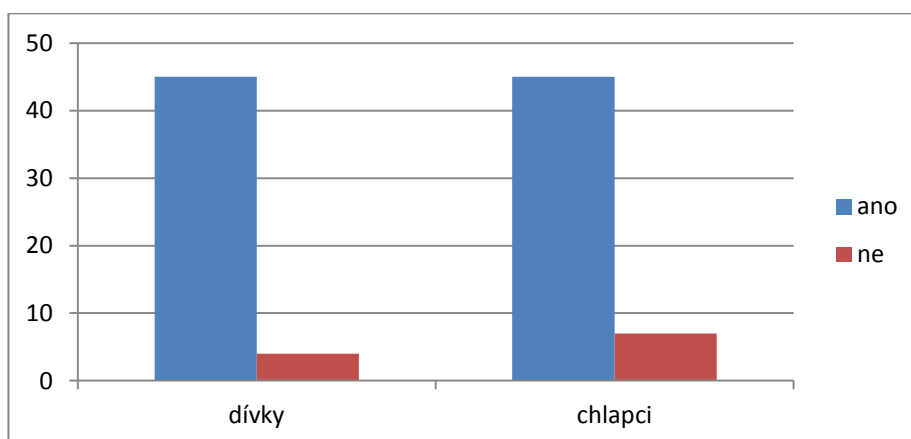
Graf 9: Četnost posílání emotikonů

Tato otázka měla blíže definovat, jak často žáci posílají emotikony ostatním. Možnosti odpovědí byly sestaveny do škály od několikrát denně, jednou denně, několikrát týdně až po odpověď zřídka.

Velký počet respondentů využívá možnosti posílat emotikony několikrát denně, přesněji 37 dívek (75,5 %) a 30 chlapců (57,6 %). Zřídka zakroužkovalo 12 chlapců (23 %) a 4 dívky (8,1 %), několikrát týdně 7 chlapců (13,4 %) a 6 dívek (12,2 %) a jednou denně 3 chlapci (5,7 %) a 2 dívky (4 %).

9. Vyjadřuješ tím nějaký pocit, emoce (smutek, radost, humor)? Pokud ano, uveď prosím, jaký.

	ano	%	ne	%
dívky	45	91,8 %	4	8,1 %
chlapci	45	86,5 %	7	13,4 %

Graf 10: Vyjádření pocitu emotikony

Prvotní uzavřená otázka byla velmi důležitá pro průzkum. Měla by zjistit, zda emotikony žáci vyjadřují nějaký názor, emoce.

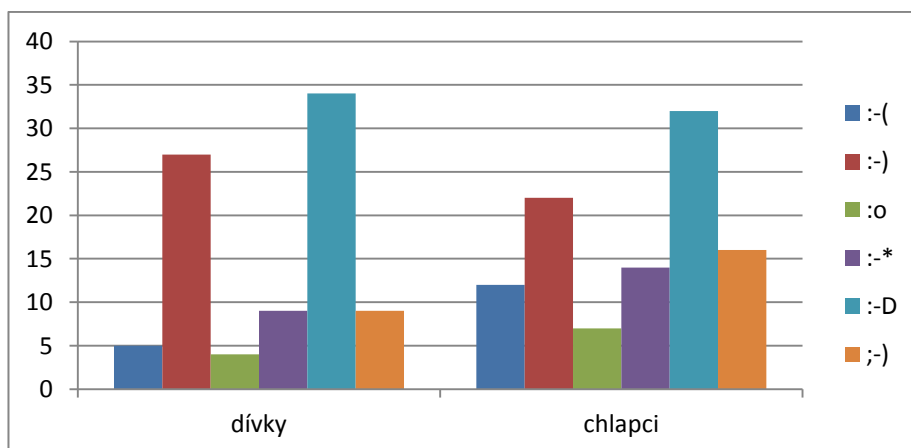
Respondenti odpověděli shodně ano, a to 45 chlapců (86,5 %) i 45 dívek (91,8 %). Záporně odpovědělo 7 chlapců (13,4 %) a 4 dívky (8,1 %).

Na otevřenou otázku jaké emoce vyjadřují, odpověděli, že je to různé podle aktuální nálady, tedy humor, smutek, štěstí, radost, legraci, dojetí, empatii k druhým apod. Většina žáků odpověď obohatila o usměvavé emotikony.

Záporné odpovědi vysvětlovali tím, že když mají radost nebo trápení, tak to prostě napíší a nepotřebují emotikon.

10. Který z těchto emotikonů používáš nejčastěji a proč? Zakroužkuj odpověď.

	:-(	%	:-)	%	:o	%	:-*	%	:-D	%	;-)	%
dívky	5	10,2 %	27	55,1 %	4	8,1 %	9	18,3 %	34	69,3 %	9	18,3 %
chlapci	12	23,0 %	22	42,3 %	7	13,4 %	14	26,9 %	32	61,5 %	16	30,7 %

Graf 11: Nejvíce používané emotikony

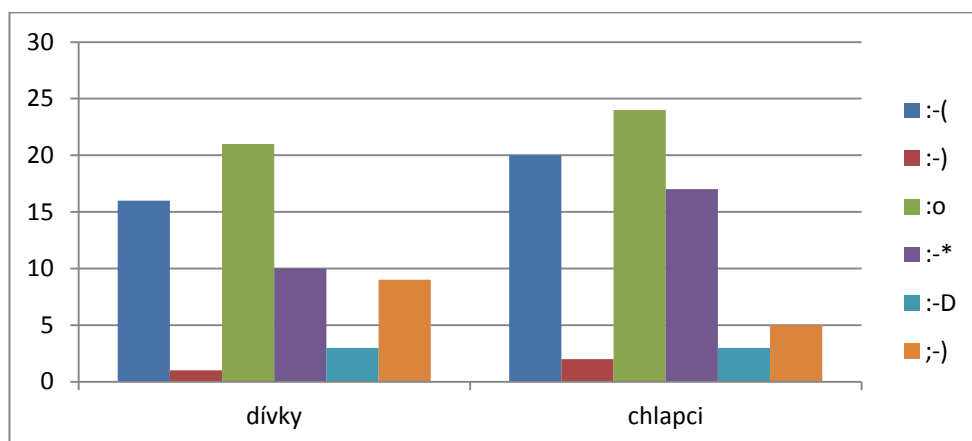
Otázka se zaměřovala na emoce pisatelů, které nejvíce pociťují a sdělují prostřednictvím emotikonů. Pro škálu emocí jsme zvolili 6 nejpoužívanějších emotikonů. Nejvíce používaný emotikon, jak vyplývá z grafu, je velký úsměv, který volí dívky i chlapci. Tento široký úsměv :-D zvolilo 34 (69,3 %) dívek a 32 chlapců (61,5 %), usměvavý emotikon ☺ uvedlo 27 dívek (55,1 %) a 22 chlapců (42,3 %), mrkající emotikon ;-) uvedlo 9 dívek (18,3 %) a 16 chlapců (30,7 %), pusu :-* uvedlo 9 dívek (18,3 %) a 14 chlapců (26,9 %), tzv. mračouna uvedlo 5 dívek (10,2 %) a 12 chlapců (23 %), na posledním místě zbyl emotikon údivu :o, v počtu 4 u dívek (8,1 %) a 7 u chlapců (13,4 %).

Důvodem posílání těchto emotikonů dívky uvádí: „*radost z komunikace, omluva, líbí se jim, vyjádření pocitů, reakce na něco legračního.*“

Chlapci uvádí podobně jako dívky, že se jim líbí, jsou na ně zvyklí a rádi se smějí a také jimi vyjadřují aktuální náladu.

11. Které emotikony používáš nejméně a proč? Zakroužkuj a napiš proč?

	:-(	%	:-)	%	:o	%	:-*	%	:-D	%	;-)	%
dívky	16	32,6 %	1	2,0 %	21	42,8 %	10	20,4 %	3	6,1 %	9	18,3 %
chlapci	20	38,4 %	2	3,8 %	24	46,1 %	17	32,6 %	3	5,7 %	5	9,6 %

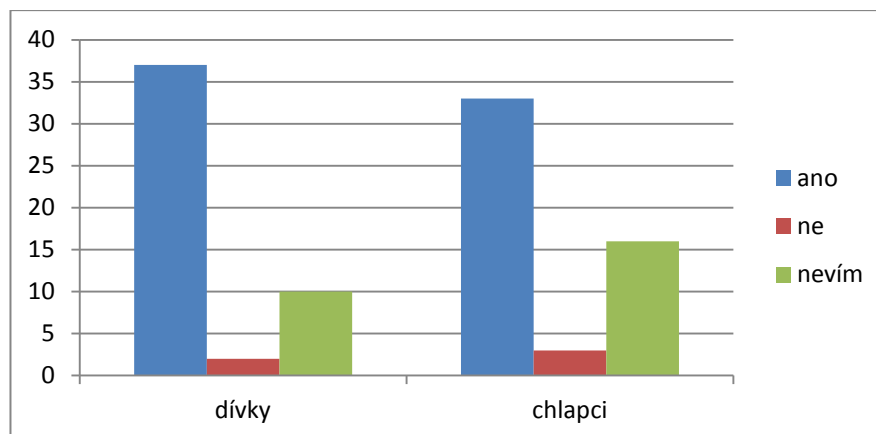
Graf 12: Nejméně používané emotikony

Od předešlého grafu by tento graf měl naopak zjistit nejméně používané emotikony. Škála emotikonů ukazuje nejmenší oblibu překvapeného emotikonu :o, většina respondentů uvádí jako důvod, proč jej nepošílají, buď: že ho neznají nebo neumí vytvořit. Uvedlo jej 21 dívek (42,8 %) a 24 chlapců (46,1 %).

Další neoblíbený emotikon je tzv. mračoun ☹, kterého zaškrtno 16 dívek (32,6 %) a 20 chlapců (38,4 %). Emotikon tzv. pusa :-* nemá důvod posílat 10 dívek (20,4 %) a 17 chlapců (32,6 %), mrkající ;-) neposílá často 9 dívek (18,3 %) a 5 chlapců (9,6 %), široký úsměv :-D posílají zřídka 3 dívky (6,1 %) a 3 chlapci (5,7 %) a jako posledního emotikona usměvavého ☺ neposílá 1 dívka (2 %) a 2 chlapci (3,8 %). Tito poslední respondenti udali, že nepošílají žádné emotikony, jelikož k tomu nemají důvod. Raději své emoce vyjadřují ústně nebo to napíší slovy.

12. Když dostaneš usměvavý emotikon, potěší tě? Prosím, upřesni.

	ano	%	ne	%	nevím	%
dívky	37	75,5 %	2	4,0 %	10	20,4 %
chlapci	33	63,4 %	3	5,7 %	16	30,7 %

Graf 13: Potěšení z emotikonu

Tato otázka byla zaměřena na zjištění emocí při obdržení usměvavého emotikona v textové zprávě. Zda všichni chápou, co jim odesílatel tímto *usměváčkem* chce říci. Graf ukazuje, že 37 dívek (75,5 %) a 33 chlapců (63,4 %) tento emotikon potěší. Nevím, odpovědělo 10 dívek (20,4 %) a 16 chlapců (30,7 %), 2 dívky (4 %) a 3 chlapci (5,7 %) zakroužkovali zápornou odpověď.

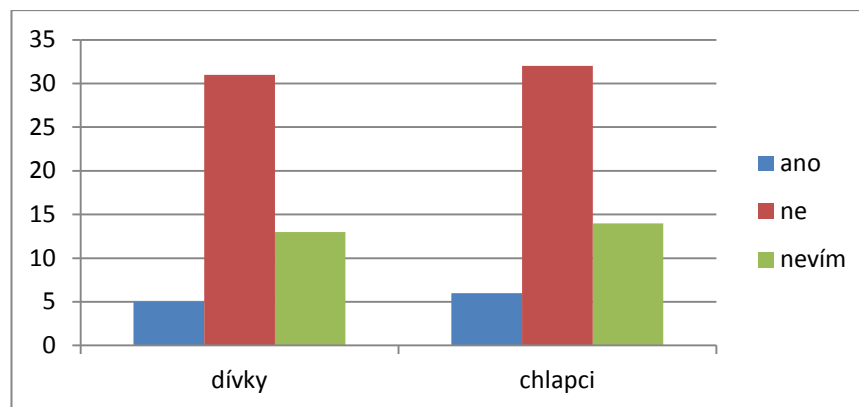
Kladné odpovědi chlapci zdůvodňují tím, že jim takový emotikon zvedne náladu, vidí zájem o text a je s mini zábava, např.: „*když dostanu usměvavý emotikon, tak se mnou musí být sranda.*“

Děvčata zdůvodňují kladné odpovědi tím, že jsou s jinou osobou stejně emočně naladěni, nebo si něco připomenou, zvednou jim náladu a i odesílatel je dobře naladěný. Že je někdo má rád a nezlobí se na ně. Jedna dívka uvedla, že také záleží na obsahu věty s usměvavým emotikonem.

Záporné odpovědi chlapci okomentovali: „*je mi to jedno a píše se to furt.*“ Při odpovědi nevím, odpověď většinou nekomentovali, až na jednoho chlapce: „*záleží na situaci a druhu smajlíka, někdy potěší a jindy zmate.*“ Dívky odpověď ne a nevím také komentovaly zřídka, např.: „*je mi to jedno, nepřijde mi to normální.*“

13. Když dostaneš emotikon s mračounem, našťve tě? Proč?

	ano	%	ne	%	nevím	%
dívky	5	10,2 %	31	63,2 %	13	26,5 %
chlapci	6	11,5 %	32	61,5 %	14	26,9 %

Graf 14: Záporné emoce ze smutného emotikonu

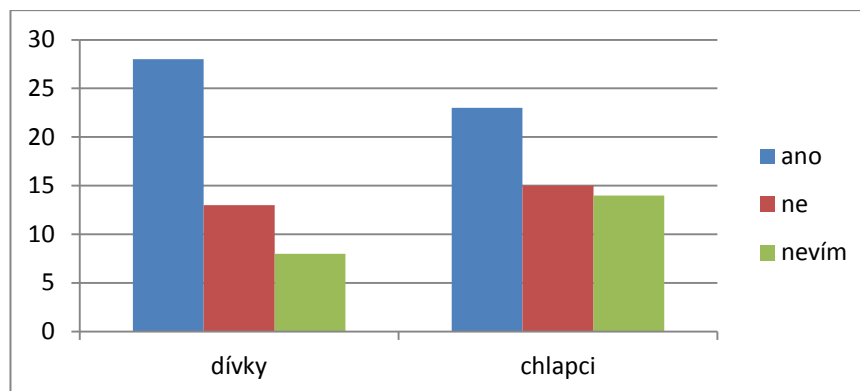
Uzavřenou otázkou jsme zjišťovali vliv záporného emotikonu na příjemce zprávy. Z grafu je patrné, že starší žáci nejsou vztahovační a urážliví, protože *ne* odpovědělo 31 dívek (63,2 %) a 32 chlapců (61,5 %). *Nevím*, uvedlo 13 dívek (26,5 %) a 14 chlapců (26,9 %) a *ano* pouze 5 dívek (10,2 %) a 6 chlapců (11,5 %).

Na otevřenou otázku proč *ne*, odpověděli chlapci podobně: „*je mi to jedno, většinou je to z legrace, zajímá mě, co se s dotyčným děje, každý má pokaždé jinou náladu.*“ U odpovědi *ano* napsali: „*je na mě naštvaný, záleží na situaci*, *nevím* zdůvodnili: „*občas, když ho očekávám, ale někdy má opačný účinek, mohl se překliknout.*“

Dívky, které odpověděly *ne*, uvádí: „*vyjadřuje to emoce mé kamarádky, je to dočasné, špatný den, dle situace, z legrace, zasloužím si to, je to pocit, neberu si to k srdci.*“ K odpovědi *nevím*, se dívky vyjádřily: „*neřeším to, zeptám se, co se děje, beru to s humorem, překlep.*“ U odpovědi *ano* napsaly: „*myslí si, že jsem trapná nebo jde třeba pryč*“, ostatní se nevyjádřily.

14. Ten, kdo ti pošle emotikon, je ti milejší?

	ano	%	ne	%	nevím	%
dívky	28	57,1 %	13	26,5 %	8	16,3 %
chlapci	23	44,2 %	15	28,8 %	14	26,9 %

Graf 15: Kladné emoce z emotikonů

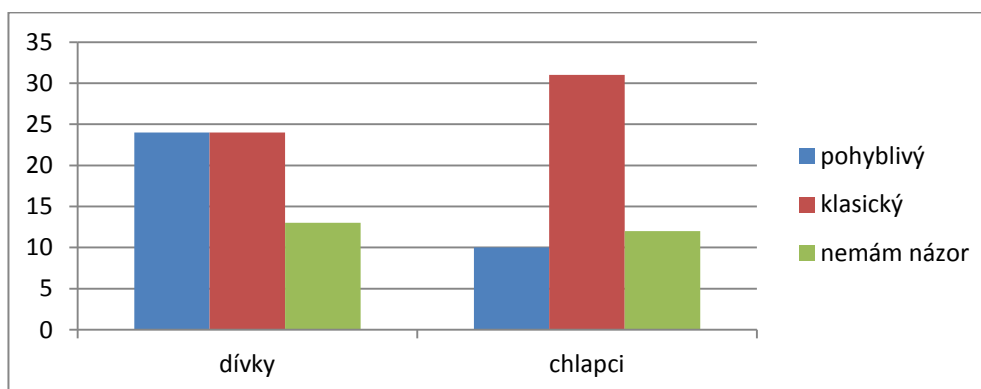
Z grafu je patrné, že ten, kdo posílá emotikony, působí na příjemce zprávou příjemným, milým dojmem. Ano odpovědělo 28 dívek (57,1 %) a 23 chlapců (44,2 %), ne odpovědělo 13 dívek (26,5 %) a 15 chlapců (28,8 %), nevím odpovědělo 8 dívek (16,3 %) a 14 chlapců (26,9 %).

Dívky vysvětlují odpověď ano: „vím, na čem jsem, text bez emotikonu je divný, ukazuje pocity, je to kamarádké, dobrý pocit, rozveselí.“ Ne a nevím zdůvodňují podobně: „kvůli smajlíku ne, nevím, jestli je to upřímné.“

Chlapci upřesňují odpověď ano: „nebojí se vyjádřit pocity, zajímá se o mě, kamarádké, dává si větší práci s textem, můžu určit jeho náladu.“ Odpověď ne vysvětlují: „je to jen emotikon, na tom nezáleží, jsou pořád stejní, je to jen móda.“ Vysvětlení odpovědi nevím: „kdo posílá emotikony je počítačový maniak, podle pisatele, je mi to jedno.“

15. Líbí se ti víc klasické emotikony (dvojtečky a závorky) nebo pohyblivé a barevné?

	pohyblivý	%	klasický	%	Nemám názor	%
dívky	24	48,9 %	24	48,9%	13	26,5 %
chlapci	10	19,2 %	31	59,6%	12	23,0 %

Graf 16: Volba druhu emotikonu

Tato otázka by měla zjistit, jaký druh emotikonu preferují starší žáci v textové komunikaci. Zda se jim líbí klasické dvojtečky a závorky nebo mají raději pohyblivé barevné emotikony, které např. tančí, uklání se, mávají, apod.

Dívky se rozdělily na dvě stejné skupiny po 24, jak pro emotikony klasické (48,9 %), tak pro emotikony pohyblivé (48,9 %), 13 dívek (26,5 %) na tuto otázku nemělo názor.

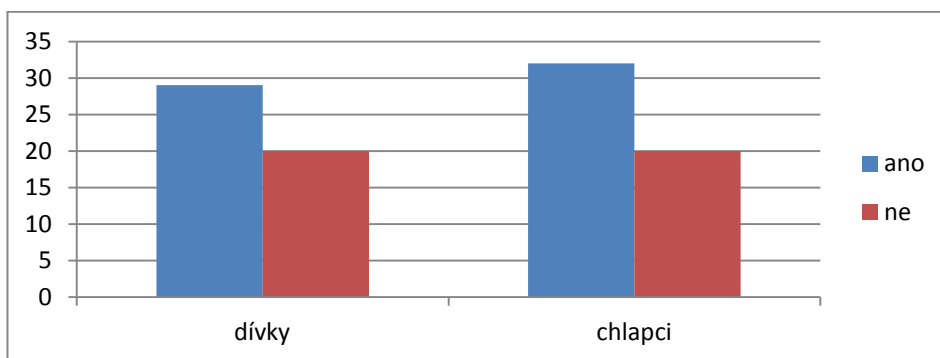
V případě chlapců zakroužkovalo 31 emotikony klasické (59,6 %) a 10 emotikony pohyblivé (19,2 %) a 12 chlapců nevyjádřilo žádný názor (23 %).

Dívky zdůvodnily klasické emotikony tím, že jsou jednodušší, hezčí a lepší. Na pohyblivé odpovídaly, že jsou legračnější a více vystihují náladu. Dotazovaní bez názoru na emotikony uvádí, že je jedno, který zvolí.

Chlapci volili více emotikony klasické, protože jsou osvědčení a lepší. Na pohyblivé uvádí, že jsou zábavnější, novější, veselejší. Bez názoru odpovídají: obojí vyjadřuje to samé.

16. Myslíš, že dokážeš ovládat své emoce (vztek, radost)? Pokud ano, napiš, jak to uděláš.

	ano	%	ne	%
dívky	29	59,1 %	20	40,8 %
chlapci	32	61,5 %	20	38,4 %

Graf 17: Graf zjišťující ovládání svých emocí

Z grafu je patrné, že dotazovaní si myslí, že umí zvládat své emoce. Potvrdilo to 29 dívek (59,1 %) a 32 chlapců (61,5 %). Na záporné odpovědi se shodlo ve stejném počtu 20, dívky (40,8 %) i chlapci (38,4 %).

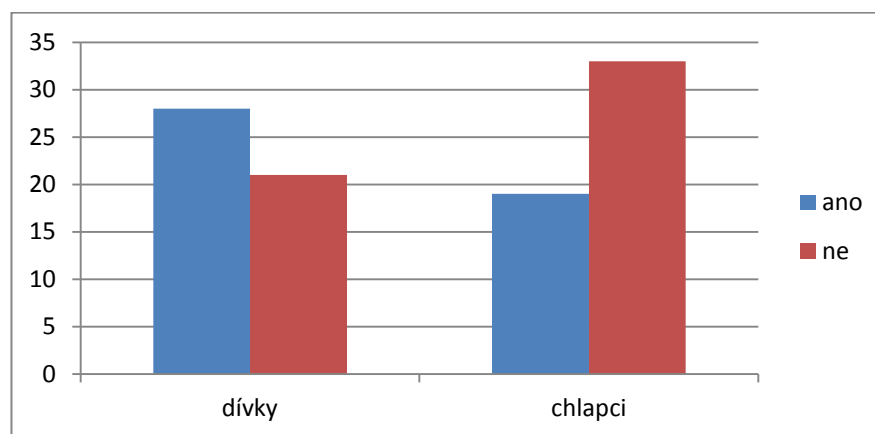
Na otevřenou otázku: jak to udělají, psaly dívky zajímavé odpovědi: „*uklidním se a nebudu se vztekat, filmem, změnou myšlenek, napočítám do deseti, popovídám si s přáteli, napiju se, teplou vanou, čtu si apod.*“. Záporné odpovědi dívky ponechávaly bez komentáře, jen pár dívek přiznalo, že má problém se uklidnit a je to pro ně dost těžké.

Chlapci u kladných odpovědí uváděli: „*uvolní mě hudba, počítač, zabavím se něčím jiným, vylezu na hodinu na strom, štípnu se, projdu se, zhluboka se nadechnu nebo to nechám být.*“
Záporné odpovědi ani chlapci nekomentovali.

17. Posíláš emotikony dospělým osobám (učitel)? Jaké?

	ano	%	ne	%
dívky	28	57,1 %	21	42,8 %
chlapci	19	36,5 %	33	63,4 %

Graf 18: Graf zaměřený na posílání emotikonů dospělým

Otázka směřovala na vhodnost zařazování emotikonů do zpráv dospělým. Např. pokud budou psát učitelé nějaký dotaz, zda začlenění emotikon do textové zprávy nebo ne.

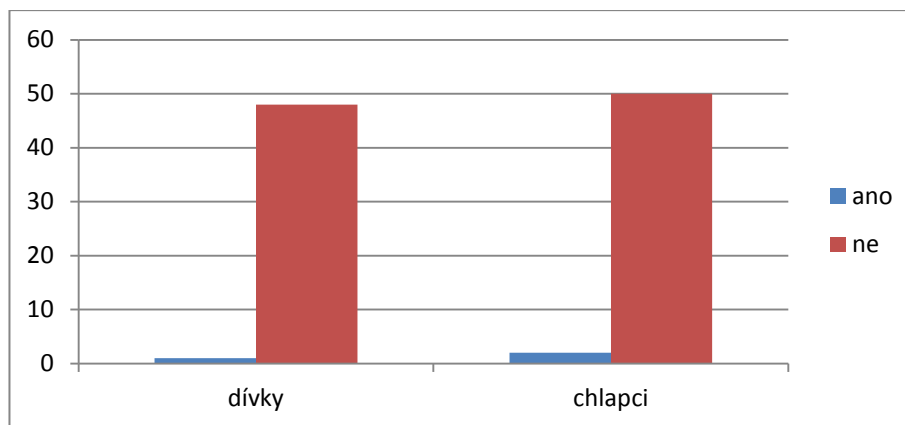
28 dívek (57,1 %) odpovědělo, že obohacují zprávu emotikonem dospělým, 21 dívek (42,8 %) odpovědělo, že ne. Tedy více dívek emotikon zařazuje do textu i dospělým. 19 chlapců (36,5 %) uvedlo, že píše zprávy s emotikony dospělým a 33 chlapců (63,4 %), že ne. Tady chlapci volili spíše zápornou odpověď.

Na otevřenou otázku, jaké emotikony posílají, dívky uvedly: „*všechny možné*“, ale převládají usměvavé, s vyplazeným jazykem a mrkající. U záporné odpovědi uvedly, že se to nehodí.

Chlapci, kteří volili kladnou odpověď, nakreslili převážně usměvavé emotikony (např. 😊 :-D :-*). K záporným odpovědím neuvedli důvod.

18. Hodí se emotikony do úředních zpráv? Proč, prosím zdůvodni.

	ano	%	ne	%
dívky	1	2,0 %	48	97,9 %
chlapci	2	3,8 %	50	96,1 %

Graf 19: Vhodnost vkládání emotikonů do úředních zpráv

Předešlá otázka měla zjistit, zda posílají žáci emotikony dospělým a ukázalo se, že v odpovědích nejsou žáci až tak jednoznační. Avšak u této otázky je naprosto jasné, že si jsou vědomi kam je vhodné emotikony zařadit a kam ne.

Ne uvedlo 48 dívek (97,9 %) a 50 chlapců (96,1 %), ano pouze 1 dívka (2 %) a 2 chlapci (3,8 %).

Důvod svého rozhodnutí chlapci okomentovali: „*patří spíše do zprávy pro kamarády, je to neslušné, slang mladých, jsou to spíše pracovní záležitosti, důležité věci, nejsou tam potřebné, bylo by to důvěrné a to se nehodí, příliš dětské nebo laické, lidi by si to mohli špatně vyložit apod.*“ Chlapci, kteří by emotikon vložili do úřední zprávy, myslí, že je potom zpráva milejší a vyjadřujete, co cítíte.

Dívky si myslí, že je to nevhodné, emotikony patří spíše do chatu s přáteli, není to zvykem, emotikony jsou pro zábavu a úřední dokument je vážná věc. Dívka, která souhlasila s emotikony v úřední zprávě, uvedla vhodnost emotikonu takto: „*Hezký zbytek dne 😊, S pozdravem Markéta 😊.*“

19. Jak maluješ emotikony ty? Používáš je tak, jak se malují nebo si je přizpůsobuješ?

Prosím nakresli a popiš svého smajlíka.

Žáci měli možnost nakreslit a popsat emotikon, který používají. Dostali prostor v prázdném oválu, znamenající budoucí emotikon. Tuto možnost všichni využili a nejzajímavější obrázky jsou naskenované v příloze. Mnozí kreslili obyčejné usměváčky 😊 a široké úsměvy :-D, ale některé emotikony jsou opravdu moc zdařilé.

DISKUSE

Tématem této práce byla komunikace prostřednictvím ICT v psaných textových zprávách. V současné době jsou osobní počítače nedílnou součástí téměř každé domácnosti. Průzkumné šetření přineslo zajímavé výsledky ve směru vkládání emotikonů do textových zpráv skrz počítače nebo mobilní telefony.

1. Předpoklad: *Využívají starší žáci k textové komunikaci počítač?*

Podle odpovědí na otázky 2, 4 a 5 z průzkumného dotazníku je patrné, že je ve velké oblibě mezi dětmi a mládeží trávit volný čas u počítače, proto se domnívám, že spolu budou komunikovat při online hrách, přes Skype, Facebook atd., kde si sdělují nejrůznější informace.

Z grafů je patrné, že ve věku 13 – 14 let tráví průměrně 3 – 4 hodiny denně na počítači až 94 % respondentů, 2 z nich uvedli až 10 hodin denně, avšak 5,9 % uvedlo jen jednou týdně.

Zda spolu komunikují přes počítač, odpovědělo 91,8 % dívek a 88,4 % chlapců kladně. Tento předpoklad se v případě žáků osmého ročníku základní školy potvrdil. Dále z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že spolu komunikují rádi, tedy u dívek v 97,9 % a u chlapců v 96,1 %.

2. Předpoklad: *Zařazují emotikony do psaných textových zpráv?*

Z výsledků je zřejmé, že respondenti se neomezují při textové komunikaci pouze na psané slovo, ale začleňují klasické i pohyblivé *smajlíky* do svých zpráv.

Odpovědi na otázky č. 6, 8, 10, 11, 15, 17 a 18 ukazují na znalost emotikonů respondenty pomocí otázek typu, jak často si je posílají, které se jim líbí a komu je zasílají.

Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že 100 % dívek a 84,6 % chlapců zná více než pět emotikonů. Dále bylo prokázáno, že 85,7 % dívek a 78,8 % chlapců je často posílá, přesněji 75,5 % dívek a 57,6 % chlapců si je posílá několikrát denně.

Nejčastěji posílaný emotikon je tzv. široký úsměv :-D, posílá ho 69,3 % dívek a 61,5 % chlapců. Zato nejméně používaný emotikon je tzv. údiv :o, neboť ho respondenti neznají nebo neumí vytvořit, jde o 42,8 % dívek a 46,1 % chlapců.

Emotikony se mohou posílat pomocí dvojteček, závorek a písmen nebo lze zvolit předem vytvořený, např. i pohyblivý a barevný emotikon. Na preferenci těchto emotikonů jsem se dotazovala v otázce č. 15, dívky se shodly ve 48,9 % na obou variantách, chlapci volili více, tedy v 59,9 % klasické dvojtečky a závorky.

Je patrné, že emotikony patří do běžné komunikace dětí s kamarády, ale také jsem se dotazovala na vhodnost vkládání emotikonů do zpráv dospělým či do úředních zpráv. Např.

učiteli by poslalo 57,1 % dívek emotikon a 63,4 % chlapců si myslí, že to vhodné není. Do úředních zpráv by emotikony, ale nezařadila většina dotazovaných. Správně se žáci domnívají, jak zmiňuje i Karel Oliva, že do běžné komunikace se emotikony zařadily již dávno, ale do pravidel jazyka českého ještě ne, tedy ani do úředních zpráv.

3. Předpoklad: *Používají emotikony pro vyjádření emocí nebo jimi pouze zpestřují text?*

Z odpovědí na otázky č. 7, 9, 12, 13, 14 a 16 vychází zajímavé emoční názory starších žáků pro pochopení emotikonů v textu. Emotikony si posílají pro rychlé vyjádření emocí beze slov, pro vyjádření své nálady, ze zvyku, nebo se jim prostě líbí.

Průzkum ukázal, že 91,8 % dívek a 86,5 % chlapců vyjadřuje pomocí emotikonů určitý názor, emoce. Své emoce má pod kontrolou a umí je ovládat 59,1 % dívek a 61,5 % chlapců. Někdo se uklidní napočítáním do 10, jiný teplou vanou, procházkou, hudbou nebo vylezením na strom.

Přiznávají, že pokud dostanou ve zprávě emotikon (hlavně ten usměvavý), je jim dotyčný milejší. Veselý emotikon potěší 75,5 % dívek a 63,4 % chlapců. Pokud obdrží zamračený emotikon, tak jim to ani nevadí, protože může mít někdo špatný den, překliknout se nebo může jít o legraci, ale nic trvalého.

ZÁVĚR

Hlavním důvodem sepsání této bakalářské práce byla stále častější a aktuálnější komunikace po sociálních sítích. Děti spolu komunikují ve virtuální podobě, ať už k tomu mají jakékoli důvody. Sleduji to nejen u mého čtrnáctiletého syna, ale i u mladších dětí, které mám ve školní družině. Zajímají se o počítače, povídají si o nich, komunikují spolu přes internet, zakládají si profily na sociální síti Facebook, vytváří blogy a jiné. Je to pro ně zábava, hra, něco vzrušujícího, nového. Domnívám se, že komunikace prostřednictvím internetu není škodlivá, ale jako vše má i internet své stinné stránky a děti by o tom měly být poučené.

Komunikace je přirozeným prostředkem dorozumívání lidí, je to každodenní činnost, bez které se téměř nikdo neobejde. Komunikovat můžeme verbálně – pomocí řeči, neverbálně gesty nebo prostřednictvím ICT, tedy virtuální komunikace po sociálních sítích na internetu. Tato virtuální (chatová) komunikace umožňuje komunikovat z pohodlí svého domova s kýmkoli na dálku. Při komunikaci přes ICT se účastníci mohou vidět, slyšet nebo si mohou psát textové zprávy. Pokud zvolí psané zprávy, mají možnost vkládat do textu tzv. *smajlíky*, kterými vyjadřují své emoce, nálady nebo jen okamžitě reagují na informace zpětnou vazbou.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit názor starších žáků ve věku 13 – 14 let, zda začleňují emotikony do psaných zpráv po sociálních sítích. Jestli jimi vyjadřují své emoce, nálady a také jak oni dokážou vyčíst emoce druhých z emotikonů, které obdrží. Zda emotikony ovlivňují jejich komunikaci, jak často si je posílají a jestli je umí používat správně k vyjádření emocí, tak aby nedocházelo k nedorozumění.

Pro uvedení do tématu v první kapitole definujeme komunikaci, tedy verbální komunikaci, vývoj řeči, neverbální komunikaci, složky neverbální komunikace a komunikaci prostřednictvím ICT. Tato komunikace je velmi důležitá, proto vymezuji také historii Internetu a diskutování po internetu.

V druhé kapitole jsme se věnovali vymezení pojmu emoční inteligence, sociální inteligence, emoční dovednosti, emoce, vývoj emočního života a emoční myšlení. Jak člověk dokáže pracovat s emocemi, zvládat každodenní situace a přizpůsobit tomu své chování.

Třetí kapitola obsahuje grafické symboly v komunikaci, funkce a použití emotikonů a také kresbu, ze které emotikony vychází.

Praktická část byla zaměřena na zjišťování názorů starších žáků na emotikony, jejich začleňování do komunikace a vyjadřování pomocí nich emoce své i ostatních.

Prostřednictvím dotazníků jsme zjistili, že 91,8 % dívek a 88,4 % chlapců komunikuje přes internet. Dále pak, že 66,3 % posílá emotikony několikrát denně a pouze 8 respondentů zná méně než pět emotikonů. Většina preferuje klasické emotikony, psané pomocí dvojteček a závorek, tak jak je navrhl Scott Fahlman. Zároveň si uvědomují, že emotikony patří spíše do neformální komunikace nežli do té formální.

Emotikony používají pro vyjádření okamžité nálady, většinou vyjadřují radost, humor, štěstí, smutek. Raději posílají usmívajícího smajlíka než mračícího se. Každý usměvavý emotikon (smajlík) je potěší a mají pocit, že je má někdo rád. Z mračícího si nic nedělají, protože věří, že je to jen krátkodobá záležitost. Více než polovina respondentů má pocit, že dokáže zvládat své emoce (60,3 %), nebo je spíše v rámci možností potlačit.

SEZNAM ZKRATEK

ICT	Informační a komunikační technologie (z angl. Information and Communication Technologies)
IRC	Internet Relay chat (komunikace v reálném čase po Internetu)
ICQ	I seek you (služba pro instant messaging na Internetu)
ARPA	Úřad pro pokročilé výzkumné projekty (Advanced Research Projects Agency)
ARPANET	počítačová síť (Advanced Research Projects Agency Network)
USA	Spojené státy
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
EQ	Emoční kvocient (z anglického Emotional Quotient)
IQ	Intelligenční kvocient
SMS	Služba krátkých textových zpráv (z anglického Short message service)
ZŠ	Základní škola
ASCII	Americký standardní kód pro výměnu informací (z anglického American Standard Code for Information Interchange)

POUŽITÁ LITERATURA

- ANJA VON KANITZ. *Jak rozvíjet svou emoční inteligenci*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2582-6.
- BLACKMOREOVÁ, Susan. *Teorie memů: Kultura a její evoluce*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-394-3.
- CIKÁNOVÁ, Karla. *Tužkou, štětcem nebo myší*. Praha: Aventinum nakladatelství, 1998. ISBN 80-7151-031-9.
- DAVIDO, Roseline. *Kresba jako nástroj poznání dítěte: dětská kresba z pohledu psychologie*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-449-4.
- DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-7169-988-8.
- FROTSCHER, Sven. *Pět tisíc znaků a symbolů světa*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2230-6.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- J. PRŮCHA, E. WALTEROVÁ, J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.
- KOLÁŘ ZDENĚK A KOLEKTIV. *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4.
- KRAS, Pavel. *Internet v kostce: Užití v běžném životě*. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2002. ISBN 80-7200-510-3.
- LAWRENCE, E. SHAPIRO. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-238-6.
- LEŠKO, Ladislav. *Náhled do sociální komunikace*. Tribun EU s. r. o.: Brno, 2008. ISBN 978-80-7399-466-2.

- MARC A. PLETZER. *Emoční inteligence: jak ji rozvíjet a využívat*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3057-8.
- MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2339-6.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie téměř pro každého*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1198-6.
- NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. ISBN 978-80-247-0738-1.
- OAKLANDER, Violet. *Třinácté komnaty dětské duše*. Dobříš: Drvoštěp, 2003. ISBN 80-9033-060-6.
- PLAMÍNEK, Jiří. *Komunikace a prezentace: Umění mluvit, slyšet a rozumět*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4484-1.
- PLAŇAVA, I. *Průvodce mezilidskou komunikací: Přístupy-dovednosti-poruchy*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0858-2.
- SLAMĚNÍK, Ivan. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1.
- SUCHÝ, Jiří a Pavel NÁHLOVSKÝ. *Pozitivní emoce: jak je posilovat a rozvíjet v osobním i pracovním životě*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4375-2.
- ŠIMEK, Jiří. *Lidské pudy a emoce*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-121-2.
- ŠMAHEL DAVID. *Psychologie a internet: Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton s.r.o., 2003. ISBN 80-7254-360-1.
- URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3563-4.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.

- VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: Efektivní komunikace v praxi*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2614-4.
- WILDING CHRISTINE, *Emoční inteligence: Vliv emocí na osobní a profesní úspěch*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2754-7.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- ABZ: *Slovník cizích slov*. KOHOUTEK, Rudolf. Pojem emotikony [online]. 2005-2006 [cit. 2012-10-26]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/emotikony>
- ČERMÁK, Miloš. *Třicetileté emotikony dospěly, už se nemají kam vyvíjet*. České noviny [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://magazin.ceskenoviny.cz/zpravy/tricetilete-emotikony-dospely-uz-se-nemaji-kam-vyvijet/841001>
- KASÍK, Pavel. *:-) Microsoft pomohl vykopat první smajlík. :-) Microsoft pomohl vykopat první smajlík* [online]. 2006 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/smajliky-vyroci-30-let-0ta-/sw_internet.aspx?c=A120918_173607_sw_internet_pka
- KOLKOVÁ, Olga. *Smajlici jsou mezi námi již 30 let*. Emotikony jsou mezi námi již 30let [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://cdr.cz/clanek/emotikony-smajlici-jsou-mezi-nami-jiz-30-let>
- SAZMA, Radek. *Wiki slovník. KIT* [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://kitlab.pef.czu.cz/~lohr/wiki/index.php/Emotikon>
- SEDLÁČKOVÁ, Veronika. *Emotikony se možná jednou stanou součástí spisovné češtiny*. Český rozhlas [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/literatura/_zprava/1112736
- Smiley. *Smile blog* [online]. 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://www.smileycompany.com/smile/history/>
- ŽEMBEROVÁ, Karolína. *Neconeco2: Textová komunikace. Elektronická komunikace prostřednictvím internetu a intranetu* [online]. 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://neconeco2.ic.cz>

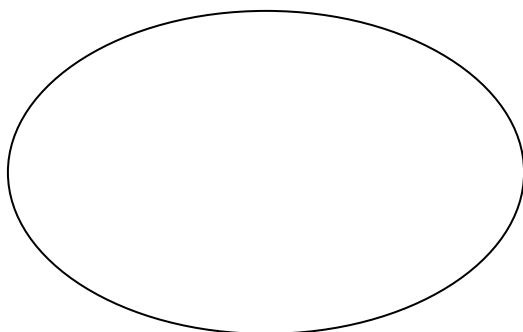
PŘÍLOHY

Příloha A

Dotazník pro zjištění používání emotikonů jako vyjádření emocí.

1. Jsi dívka – chlapec? Kolik je ti let? _____
2. Jak dlouho jsi denně u počítače?
Napiš kolik hodin _____
3. Napiš své záliby a činnosti ve volném čase? _____
_____
4. Píšeš SMS zprávy přes počítač (facebook, skype, hry)?
Ano ne
Zdůvodni _____
5. Píšeš si s druhými rád/a?
Ano ne
Vysvětli, proč _____
6. Znáš víc než 5 emotikonů? (Smajlík)
Ano ne
Uveď prosím, jaké _____
7. Posíláš je často?
Ano ne
Proč _____
8. Jak často je posíláš?
  - Několikrát denně
  - Jednou denně
  - Několikrát týdně
  - Zřídka
9. Vyjadřuješ tím nějaký pocit, emoce (smutek, radost, humor)?
Ano ne
Pokud ano, uveď, prosím jaký _____
10. Který z těchto emotikonů používáš nejčastěji a proč? Zakroužkuj a napiš odpověď.
:-(:-) :o :-* :-D ;-)
Proč _____
11. Které emotikony používáš nejméně a proč? Zakroužkuj a napiš odpověď.
:-(:-) :o :-* :-D ;-)
Proč _____

12. Když dostaneš usměvavý emotikon ☺, potěší tě?
ano ne nevím
Prosím, upřesni _____
13. Když dostaneš emotikon s mračounem ☹ naštvě tě?
ano
ne
nevím
Proč? _____
14. Ten, kdo ti pošle emotikon, je ti milejší?
ano
Ne
nevím
Vysvětli _____
15. Líbí se ti víc klasické emotikony (dvojtečky a závorky) nebo pohyblivý a barevný emotikon?
 Pohyblivý
 Klasický
 Nemám názor
Zdůvodni _____
16. Myslíš, že dokážeš ovládat své emoce (vztek, radost)?
Ano ne
Pokud ano, napiš, jak to uděláš. _____
_____
17. Posíláš emotikony dospělým osobám (učitel)?
Ano ne
Jaké _____
18. Hodí se smajlíci do úředních zpráv?
Ano ne
Proč, prosím zdůvodni _____
_____
19. Jak maluješ smajlíky ty? Používáš je tak, jak se malují nebo si je nějak přizpůsobuješ?
Prosím nakresli a popiš svého smajlíka.
_____

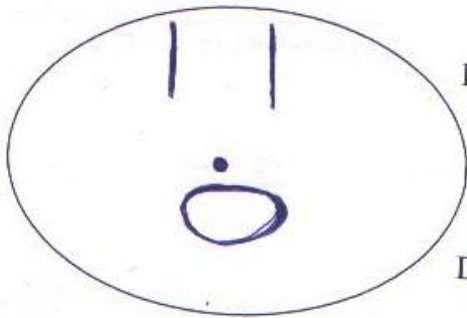

Děkuji za spolupráci ☺

Emotikony žáků

V příloze jsou naskenované některé emotikony, získané z průzkumného šetření dotazníkovou metodou. Prvních 10 emotikonů je od dívek a dalších 14 od chlapců.

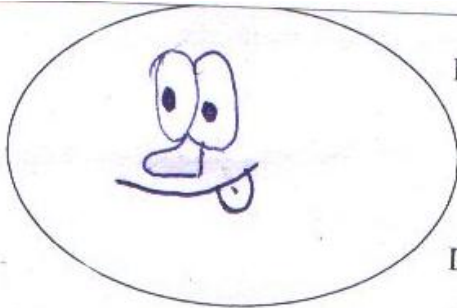
Dívky

Popiš Posílám ho když sem
na něco znečlavená

Děkuji za spolupráci ☺

NEBO SE NĚCO
STALO

Popiš Je posílám kámošičku
do dopisek, když se o
rodinách musíme.

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš ráda ho maluji málo ho ráda

vyjadřuji to radost i štěstí
posílám to kámošičku
nebo o slávu

Děkuji za spolupráci ☺

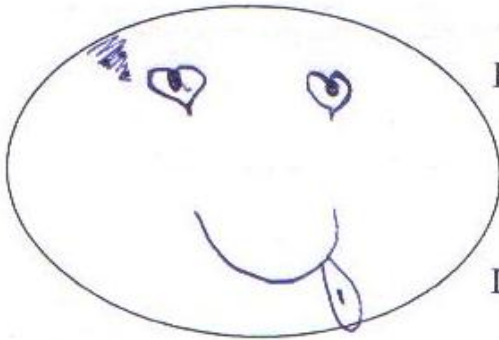
Popiš přináší mi radost

Děkuji za spolupráci ☺

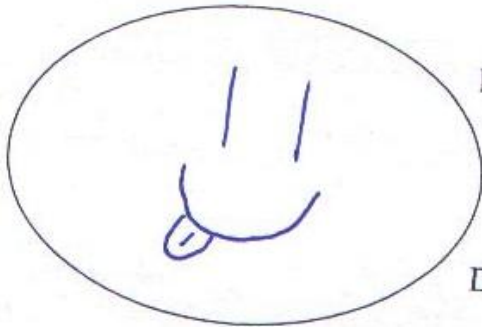
Popiš je moc rád a připomíná
mi radost

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš _____

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš posílám ho
kamarádům

Děkuji za spolupráci ☺

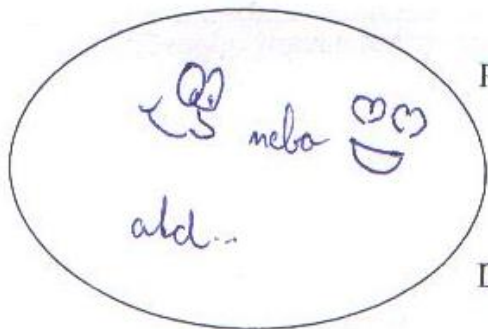
Popiš Smáň se na svět
severňnyňa očina

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš ma' úsměv, je veselý,
šťastný.

Děkuji za spolupráci ☺

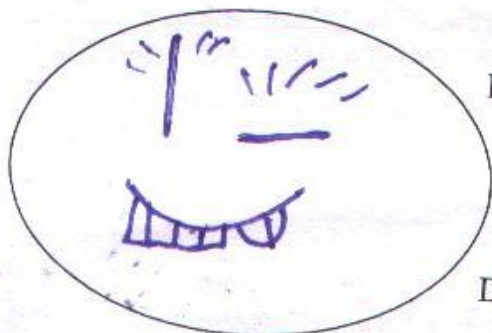

Popiš radost, samilovanost
_____

Děkuji za spolupráci ☺

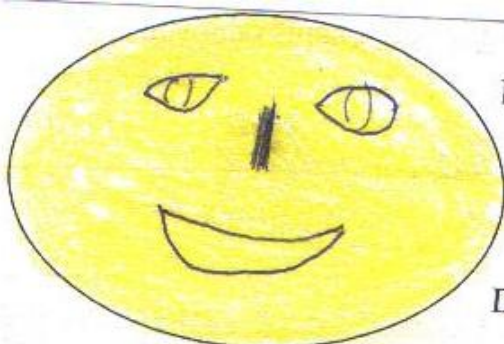

Chlapci

Popiš komradun

Děkuji za spolupráci ☺

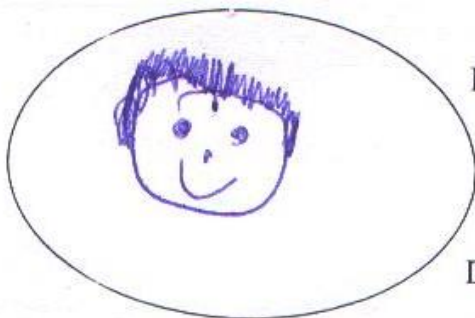
Popiš Má do oválu hlavu
usmívá se a je hezký

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš prandorní

Děkuji za spolupráci ☺

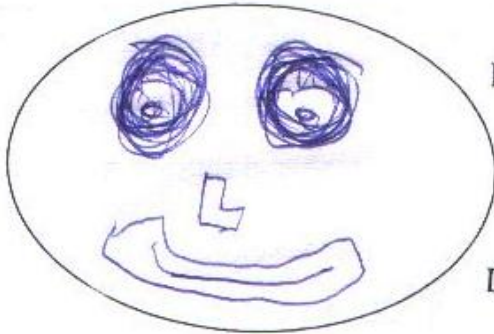
Popiš Je usměvavý má
vlny

Děkuji za spolupráci ☺

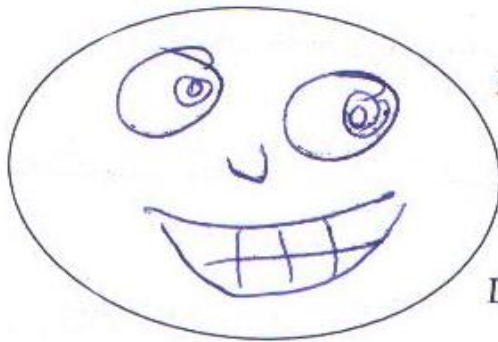
Popiš obličje
pro loži vzhled

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš směje se poskáká
se poskáká

Děkuji za spolupráci ☺

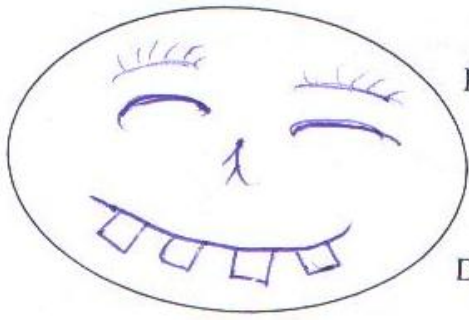
Popiš ŠKLEBENÍ

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš na vzhled, plach,

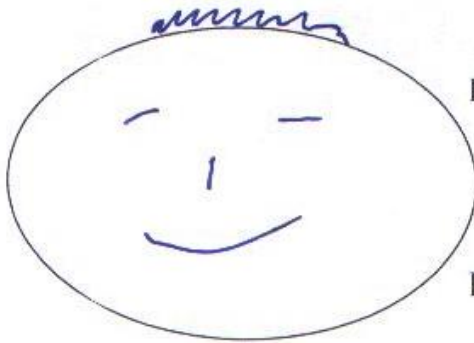
Děkuji za spolupráci ☺

Popiš ouby, usmívavé
oči, sbráška a očelivá

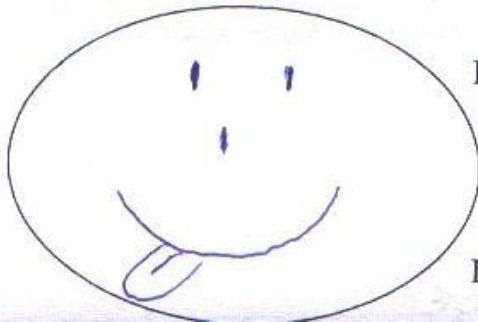
Děkuji za spolupráci ☺

radost

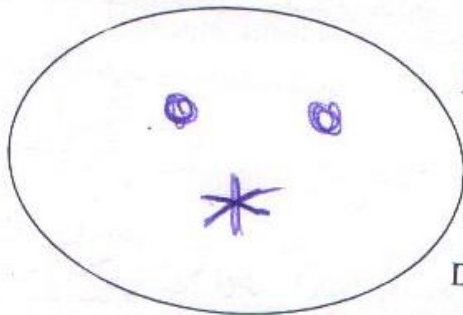
Popiš obyzřejší ovlasy

Děkuji za spolupráci ☺

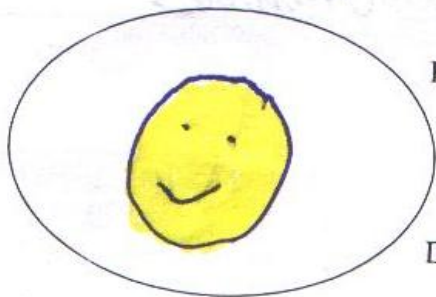
Popiš poslám ho jinom
iště barmocá dím

Děkuji za spolupráci ☺

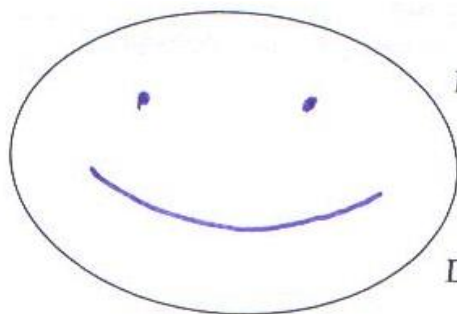
Popiš pusa, rabi rozdabalm
pučinky

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš je žlutý, kulatý,
směje se, má se mi

Děkuji za spolupráci ☺

Popiš je to normální, všměšavý
smajlík.

Děkuji za spolupráci ☺

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Zdena Homzová
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová Ph.D.
Rok obhajoby:	2013
Název práce:	Názory žáků II. stupně základní školy na používání emotikonů ve virtuální komunikaci
Název v angličtině:	The Views of the Pupils of Elementary School on Using Emoticons in the Virtual Communication
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá používáním emotikonů v psaném textu virtuální komunikace. Cílem práce je zjištění názorů starších žáků na textovou komunikaci s využitím emotikonů. Tato práce je rozdělena do dvou částí: teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů v komunikaci, emoční inteligenci a grafické symboly v ICT. Praktická část je zaměřena na realizaci průzkumu a zhodnocení zjištěných výsledků. Kvantitativní výzkum byl proveden pomocí metody dotazníkového šetření.
Klíčová slova:	Verbální komunikace, neverbální komunikace, komunikace prostřednictvím ICT, emoční inteligence, emoce, emotikony.
Anotace v angličtině:	This thesis deals with using emoticons in written text of virtual communication. The work reveals the views of older pupils in text messaging by using emoticons. This bachelor thesis is divided into two parts: a theoretical one and a practical one. The theoretical part focuses on the basic concept in communication, emotional intelligence and graphical symbols in ICT. Practical part is focus implementation opinion and evaluation find results. The quantitative research was carried out by means of questionnaire method.
Klíčová slova v angličtině:	Verbal communication, nonverbal communication, communication by way ICT, emotional intelligence, emotion, emoticons.
Přílohy vázané v práci:	Příloha A: Dotazník pro používání emotikonů, jako vyjádření pocitů Příloha B: Emotikony získané z dotazníků
Rozsah práce:	51 stran
Jazyk práce:	čeština

